

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΤΟΣ Ζ'

ΑΡ.83-84

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ : Λυρική στιγμή (ποίημα)

ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ : Σονέττο—Πόθος—'Αγάπες—'Αισιοδοξία—Ζήλια—Λευκοσία—
Σέ πρωτοτάξιδο—Κορμί—'Επιθάλαμιο—'Επαινος—Νιότη—Ρογιάτικο (ποίηματα)

ΚΩΣΤΑ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ : 'Ενα καλοκαίρι (διήγημα)

Μ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ : Τριολέττα (ποίηματα)

ΑΝΤ. Κ. ΙΝΤΙΑΝΟΥ : Λησμονημένος Λευκοσιάτης 'Αγιος : Θεοφάνης Μοναχός (μελέτη)

Γ. Χ. ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ : Περιδείπνα—'Απαρχαί (μελέτη)

ΚΩΣΤΑ ΜΟΝΤΗ : Τραγουδάκια (ποίηματα)

ΝΙΚΟΥ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗ : 'Ανοιξιάτικη βροχή (νουβέλλα)

ΚΥΠΡΟΣ

ΜΑΗΣ-ΙΟΥΝΗΣ 1942

Ρουσιᾶ Μαρίας: Ἡ ζωὴ ἐνός ἄλλου 70, 110.

Ρωσιῶδη, Ἰακ. Χρ. Π.: Ματωμένες γιορτὲς χαρᾶς 182.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Κρανιδιώτη Νίκου: Ἄνω τ. Παρθ. Λεμεσοῦ «Παιδικὲς Ψυχὲς 59.

Προσῆ Κώστα: Μ. Ρουσιᾶ «Τὰ γράμματα τῆς Ἀδερφῆς τοῦ Στρατιώτη» 205, Νίνας Ρουσιᾶ «Ἡ λευκὴ χώρα» 206.

ΔΡΑΜΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Κρανιδιώτη Νίκου: Φώτου Χατζησωτηρίου «Συνηθισμένη ἱστορία» 171.

Προσῆ Κώστα: «Λυκείου Ἑλληνίδων Ἀμμοχώστου» 190 Παιδικὸ Θέατρο» 173.

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ

Ἀλιθέρη Γλαύκιου: Αὐτοκρτικὴ: Κληρονομικὰ 35, Πρόσωπα 98.

Ἰντιάνου, Ἀντ. Κ.: Λησμονημένος Λευκοσιάτης Ἅγιος: Θεοφάνης ὁ Μοναχὸς 14.

Κλόγκαρη Ἀντ.: Προλογίζοντας τὰ τραγούδια καὶ τὰ μοιρολόγια 105.

Μαλάνου Τίμου: Περιμένοντας τοὺς βαρβάρους 42.

Παπαχαγαλάμπους, Γ. Χ.: Περὶ δειπνα 18, Ἀπαρχαὶ 19.

Πηλαβάκη Κ.: Ἀπὸ τῆ ζωῆ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Γιάγκου Χρ. Τορναρίτη (1888—1942) 191.

Πιτσιλλίδου Θεμ. Λίγα λόγια 104.

Προσῆ Κώστα: Ἡ θέση τῆς Κύπρου στὸ σημερινὸ ἀγῶνα 162.

Χρυσάνθη Κύπρου: Ἱατρικὰ Σύμμεικτα Κύπρου: Ἡ πέτρα τῆς κουφῆς καὶ ὁ ὀφίτης λίθος τῶν ἀρχαίων 43, Τσόγγος—Σκαθθαρόχρτον—Σκορπίδιν—Χόρτον 78, Συμβολὴ στὴ μελέτη τῶν Κυπριακῶν γητιῶν 117. ΚΡΙΤΙΚΗ

Προσῆ Κώστα: «Κυπριακαὶ Σπουδαί. τόμ. Δ'» 54.

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Κονομῆ, Ν. Χ.: Ἐπίδραση τοῦ Βυζαντίου στὰ σχολεῖα τῆς Τουρκοκρατίας 26, Ἐνα λαογραφικὸ χερόγραφο 130, 169.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Κρανιδιώτη Νίκου: Ἐβδομον ἔτος 25, Φιλολογικὸς ἀπολογισμὸς 1942, 157.

Προσῆ Κώστα: Ἐργατικὴ τέχνη 53, Καὶ πάλιν ἡ Ρωσία 91, Στοχασμοὶ γιὰ τὴν Εἰρήνην 129, Κωστῆς Παλαμᾶς 203.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Μόντη Κώστα: Ἡ γλῶσσα τοῦ Κάλβου (ἐπιστολὴ) 54.

Ἐκκλησιεὶς Ἐπιτροπείας Ἐορτασμοῦ Πεντηκονταετηρίδος Παγκυπρίου Γυμνασίου 208.

Νέα Βιβλία 29, 60, 92, 132, 175, 208.

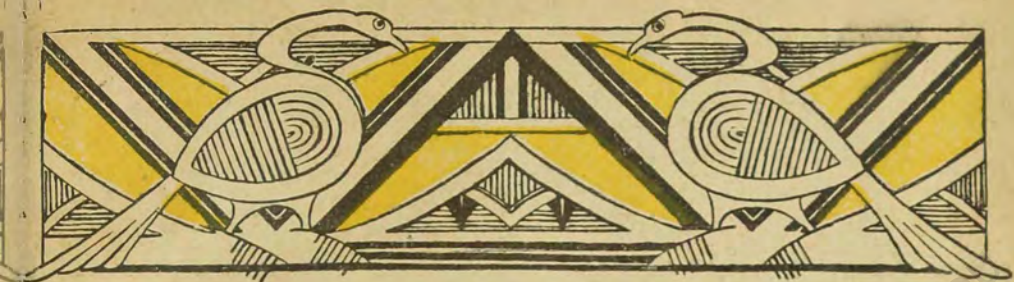
Εἰδήσεις 29, 61, 133, 174, 207.

Τύπος 29, 60, 92, 132, 175.

Ἀλληλογραφία, 29, 61, 92, 133, 175.

Ἐπεύθυνος ἰδιοκτῆτης Ν. Ι. Κρανιδιώτης—Κερύνεια.

Τύποις: «Νέος Κόσμος» Θωμᾶ Γ. Κυριακίδη, Λευκωσία.

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΤΟΣ Ζ'

ΑΡ.83-84

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ : Λυρική στιγμή (ποίημα)

ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ : Σονέττο—Πόθος—'Αγάπες—'Αισιοδοξία—Ζήλια—Λευκοσία—
Σέ πρωτοτάξιδο—Κορμί—'Επιθαλάμιο—'Επαινος—Νιότη—Ρογιάτικο (ποιήματα)

ΚΩΣΤΑ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ : "Ένα καλοκαίρι (διήγημα)

Μ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ : Τριολέττα (ποιήματα)

ΑΝΤ. Κ. ΙΝΤΙΑΝΟΥ : Λησμονημένος Λευκοσιάτης "Άγιος : Θεοφάνης Μοναχός (μελέτη)

Γ. Χ. ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ : Περίδειπνα—'Απαρχαί (μελέτη)

ΚΩΣΤΑ ΜΟΝΤΗ : Τραγουδάκια (ποιήματα)

ΝΙΚΟΥ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗ : 'Ανοιξιότικη βροχή (νουβέλλα)

ΚΥΠΡΟΣ

ΜΑΗΣ-ΙΟΥΝΗΣ 1942

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Διευθυντής: ΝΙΚΟΣ Ι. ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ,

Κερύνεια

Τυπογραφεύο: «ΝΕΟΣ Κόσμος» Θωμά Γ. Κυριακίδη

ΔΕΥΚΟΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ: ΝΙΚΟΥ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗ: "Εβδομομ έτος.—Κυπριακά Σημειώματα: Ν. Χ. ΚΟΝΟΜΗ: Έπίδραση τοῦ Βυζαντίου στή σχολεία τῆς Τουρκοκρατίας.—Κριτική: ΑΝΤ ΙΝΤΙΑΝΟΥ: Κ. G. Metrebian «We shall not meet again»—ΚΩΣΤΑ ΠΡΟΥΣΗ: Κάλβου «Η Λύρα».—Ειδήσεις.—Τύπος.—Νέα Βιβλία.—'Αλληλογραφία.

ΣΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ

ΓΛΑΥΚΟΥ ΑΛΙΘΕΡΣΗ: Κληρονομικά (αὐτοκριτική)

Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑ: Τὸ βιβλικὸ δράμα.—Οἱ ἁμαρτωλοὶ ποὺ ἔκτισαν ἓνα παράδεισο (γεωργικὰ διηγήματα)
Τὸ τραοῦδιν τοῦ Μανώλη (δημοτικὸ)

Κ. ΜΟΝΤΗ: Ποιήματα.

Ν. Χ. ΚΟΝΟΜΗ: Λαογραφικὰ Κύπρου (μελέτες)

ΣΩΖΟΥ ΤΟΜΠΟΛΗ: Τὸ δῆμμαν τ' ἄλουποῦ

ΠΑΥΛΟΥ ΛΙΑΣΙΔΗ: Ποιήματα.

“Οποῖος καθηγητῆς ἢ διδάσκαλος τῆς Κύπρου ἐπιθυμεῖ ν' ἀποχτήσῃ δωρεὰν ἓν' ἀντίτυπο τῶν **ΑΠΑΝΤΩΝ** τοῦ **ΚΑΛΒΟΥ**, ἄς γράψῃ στή διεύθυνση:

Mr. Timos Malanos, B. P. 623, Alexandrie, Egypte.

Λυρικό Γράμμα

ΕΤΟΣ Ζ'
ΑΡ. 83-84

ΚΥΠΡΟΣ

ΜΗΣ
ΙΟΥΝΗΣ } 1942

ΑΠΟ ΤΑ «ΣΦΥΡΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΗΜΙΤΗ»

ΛΥΡΙΚΗ ΣΤΙΓΜΗ

Σ' είχε λησμονήσει, κ' ἦρθε τὴν αὐγή,
κουρασμένη ἀχτίδα, θλιβερὴ ἡ ψυχὴ.
Ἔφυγε μιὰ νύχτα κ' ἦτανε χαμένη
μέσα στοῦ χειμῶνα τὴ νεροποντὴ,
ὦ δεντροστοιχία πολυαγαπημένη.
Σ' εἶχε λησμονήσει κ' ἦρθε τὴν αὐγή...

Κόσμοι λουλουδένιοι, ρόδα καὶ πουλιά,
Καὶ περιπλοκάδια στὰ δασὰ κλαδιά.
Ζέφυροι καὶ τρίλιες, αὔρα μυρωμένη...
Πότε ἀναφανήκαν—θάματα ὄλ' αὐτά—
ὦ δεντροστοιχία πολυαγαπημένη;
Κόσμοι λουλουδένιοι, ρόδα καὶ πουλιά...

Λυρικό μεθύσι, γέλια φωτεινά.
Τ' ἄφησα σκυμμένα, τ' ἄφησα γυμνά
τὰ κλαδιά, τὰ δέντρα, κ' ἦσουνα ριγμένη
μέσα στὸ σκοτάδι, μὲς τὴν παγωνιά,
ὦ δεντροστοιχία πολυαγαπημένη.
Λυρικό μεθύσι, γέλια φωτεινά...

Ἄνευρα κι' ἀγάπες, ὄνειρα—λυγμοί,
πέσανε σὲ νάρκη, κ' ἔφτασε ἡ στιγμή
ποῦφερε τὴν Ἄνοιξη τὴ λησμονημένη
σ' ὄλα νὰ χαρίσει δύναμη κι' ὄρμη,
ὦ δεντροστοιχία πολυαγαπημένη.
Ἄνευρα κι' ἀγάπες, ὄνειρα—λυγμοί...

Σ' εἶχε λησμονήσει, κ' ἦρθε τὴν αὐγή,
κουρασμένη ἀχτίδα, θλιβερὴ ἡ ψυχὴ.
Κι' ὠρμησε βαθιά της ἡ χαρὰ ἀνθισμένη,
καὶ στὴν ἔκστασή της ἔχει λυτρωθεῖ,
ὦ δεντροστοιχία πολυαγαπημένη.
Σ' εἶχε λησμονήσει, κ' ἦρθε τὴν αὐγή.

ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

ΣΟΝΕΤΤΑ

ΣΟΝΕΤΤΟ

— Χιλιοκάλλε, γιατί τὸ στίχο δένεις,
 Σᾶν χρυσοκὸς κλωνιά μαργαριτάρι,
 Κι' ὄλες τὶς πλάσες μέσα του ὁμορφαίνεις,
 Πές μου ξανθὸ τραγούδι σᾶν τὸ στέρι.

— Μὲ λύρα ἰωνικὴ γοργὸ κοντάρι
 Ψάλλω κι' ἀλκές· καὶ μ' αἰολικὴ φλογέρα
 Τὸν πόθο μεταξένιο καὶ τὴ χάρη·
 Καὶ μ' ἀττικούς αὐλοὺς τὴ χρυσοχέρα

Τῶν ἀττικῶν δραμάτων ἀρμονία.
 Σὲ ποιᾶς πατρίδας, ποιῶν ἀχῶν ἀγέρα
 Νὰ σοῦ σκαλίσω τὴν ὠδὴ χρυσαπλοχέρα·

— Τῶν τραγουδιῶν ἑλληνικὴ ἢ μανία.
 Σ' ὅποιας πατρίδας τὴν ὠδὴ, ἀναμέτρα:
 Ἐλληνικὴ ἢ πατρίδα καὶ τὰ μέτρα.

ΠΟΘΟΣ

Χαρισμένο.

Γλάστρα βασιλικοῦ, πυκνὸ ἀνθολοί
 Τ' ἀχείλι σου κλειστό, μὰ σᾶν μιλήσει
 Πετᾶ λαὸς γιορτῆς σᾶν τὸ μελίσι
 Σὲ ρόδα αὐτιά τ' ἀνάερό σου ἀχολοί.

Τὸ πάτημά σου εἰκόνα ὅπου κυλήσει
 Καὶ γονατὰ τῶν νιῶν τὸ κομπολόι,
 Που σ' ἀκλουθεῖ, καὶ θεῖο περδικολοί
 Τὸ βλέμμα σου στὸν ὅποιο ροβολήσει.

Κι' οἱ φορεσιές σου ἀνθοὶ τῆς πάχνης,
 Βαμπάκι τοῦ καπνοῦ κι' ἀτλάζι ἀράχνης.
 Δόσμου κι ἐμὲ τὸν πλουμιστὴ σου πόθο,

Τὴ συλλογὴ σου γύρω νὰ τὴ νοιώθω,
 Ἡ ἀστροπελέκι ρίζε μου ἀπὸ πάνω
 Σᾶν τὸ κλωνι νὰ γύρω νὰ πεθάνω.

ΑΓΑΠΕΣ

Χαρισμένο.

Στῆθος καθάριο μέσα πορφυρίζει
 Κι' ὀλόχρυσά φτερά τὸ σῶμα ἀσκώνει
 Σᾶμπως ψιλὸς ἀθέρας νὰ φουσκώνει
 Τὸ αἶμα, πού φλόγα νιότης πλημμυρίζει.

Ἄκροπατᾶς σᾶν τῆ σταλιά πού λαμπυρίζει
 Θεία ἀσημοβολή στ' ἀλαφροκλώνι
 Κι ἡ πίκρα τῆς ζωῆς ροδομελώνει
 Σ' ἓνα τραγούδι πού τὰ χεῖλη ὀρίζει.

Ἄδειάζω χρυσοπότηρα γιομάτα
 Κι' ἄς μ' εὐλογῆσει ἡ χάρη σου. Ξυπνάεις
 Σὲ πρωτόφαντο κόσμο γλυκομάτα

Καὶ γιὰ γυναῖκειο μέστωμα κινάεις
 Σιγὰ σᾶν τὴν πνοή, σᾶν τῆ φτερούγα,
 Σᾶν τὸ κύμα στ' ἀκρόγιαλου τῆ ρούγα.

ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ

Τὸ δάκρυ στὴν παλάμη ἂν κομποστάζει
 Κι' ἀνάμεσα ἀπ' τὰ ρόδα ἂν βγαίνει ἀγκάθι,
 Στῶν ἄμετρων καυμῶν τὸ κατακαθι
 Προῖκα — διαμάντι ἢ εὐτυχία γιορτάζει

Μὲς τῆ χρυσοβολή, πού γύρα τάζει
 Σᾶν ἥλιο ἢ ὀμορφιὰ καὶ πλάσες πλάθει
 Μιά κρινοτράχηλη ἔρωτιὰ πού, λάθη
 Κι' ἂν λὲν καὶ τέρατα πὼς ἀποστάζει,

Μῆτρα Θεῶν ἀστράφτει καὶ θαυμάτων
 Σᾶν γαλανῶν γλυκόγελων κυμάτων,
 Γάλα γιομάτων, θῶρι πού ἀγκαλιάζει

Μιὰν ὀρθοβύζα μέθη π' ἀγαλλιάζει.
 Γιὰ τοὺς δειλοὺς ἢ ἀναγάλλια λείπει
 Καὶ γίνεται σὰ γάμου μέρα ἢ λύπη.

ΖΗΛΙΑ

Τάχα τὸ πράσινο τῆς ζήλιας βάμα
 Ξομολογáει ἀγάπη! Κι' ὄντας μπλέξει
 Στοῦ βλέφαρού σου τὰ κλωνιά καὶ τρέξει
 Δάκρυ, τοῦ πόθου δείχνει ροδοστάμα!

Δὲ γνώρισα τὴν πίκρα αὐτῆ. Μὰ τάμα
 Σὰ νὰ ξοφλῶ κυττῶ νὰ πάει νὰ παίξει,
 Σχήμα βραχνᾶ ποῦ σβύνει σὰν θὰ φέξει,
 Ὁ ἀνθὸς τῆς μέσ τῆς μνήμης σου τὸ θάμμα.

Σὰ μιὰ κλωστή κουνιέμαι μέσ τ' ἀγέρι,
 Κλωστή πλεγμένη στὰ κλαδιά ἀπὸ ἀράχνη,
 Κι' ἀνατριχῶ σὰν τὸ χειμῶνα οἱ γέροι.

Τὸ μέτωπό μου ὁ ἴδρωτας ἀδράχνει
 Καὶ ροβολᾶ καὶ κλαίω ὡς νερὸ τρεχᾶτο
 Τῆ θέση μου στὸ βλέμμα σου ἀπὸ κάτω.

ΛΕΥΚΟΣΙΑ

Γύρα θαμμάτων ὦρα καὶ πλημμύρα,
 Λύχνων θυμητικῶν ροδάτη φλόγα,
 Κι' ὦ Λευκοσίá, τὸ δεῖλι ἐκορφολόγα
 Τὸν οὐρανὸ σου σὰ θαυμάσια μοῖρα.

Θρύλος παλιὸς τὰ κάστρα σου ἐπλημμύρα
 Καθὼς μελίσει σὲ ἀνοιξη ποῦ εὐλόγα
 Λεπτοὺς ἀνθούς, καὶ ξάμωνα τὰ μύρα
 Γύρα σὰ νέας παράκληση ἀνθολόγα.

ᾠ ξένε, ἐδῶ τὸ κύπελλο ν' ἀδειάσεις
 Μὲ τὴν εὐχὴ τὴν τριανταφυλλορόγα.
 Ἐδῶ τῆς Κύπρου βρίσκεται τ' ἀφάλι.

Τὸν ὕμνο, σὰ γιὰ ὠραῖο κι' ἀρχαῖο κεφάλι,
 Γιὰ τὸ νησί μας, ξένε, νὰ ξεδιάσεις,
 Π' ἀνθεὶ ἀπ' τοὺς ξένους ἂν κι' ἐφυλλορόγα.

ΣΕ ΠΡΩΤΟΤΑΞΙΔΟ

Στ' άραξοβόλια έκει φιλιών σπατάλη
Καί στίς κορφές άχτίδας πανηγύρι.
Χρυσών αιθέρων παίζουν γύρω σί γύροι
Κι' άχοι πουλιών άχοϋνε σάν κρουστάλλι.

Ξανοίχτηκες πρωτόσκαστο πετάλι,
Όλοζώντανου άνθοϋ καρπερογύρι,
Κι' όλων τό μάτι άπάνω σου έχει γύρει
Σάμπως σέ άνεύρετο λαμπρό μετάλλι.

Γαλάζιο άγέρι τά πανιά νά σείνει,
Σάν χέρι κοπελλιās πού άποκοιμήθη,
Καί πράσινο τό κύμα σά μυρσίνη

Νά σέ φιλά καθώς φιλοϋν σί μύθοι.
Νάχα κι' έγώ δυό σπασμένες φτεροϋγες
Ν' άκλουθοϋσα τίς άχραντές σου ροϋγες!

ΚΟΡΜΙ

Κορμί γιορταστικό, άρχαϊκέ κρατήρα,
Πού μέσα ή μνήμη λάμπει μιās Έλλάδας,
Πετράδι άπ' τό χρυσάστν της Παλλάδας,
Της Τέχνης τό βασιλικό άνθος τήρα,

Μπροστά σου, ό στίχος, παίρνει της χλωμάδας
Τόν ίσκιο και τ' άσμάτου ή πλημμύρα,
Κι' άν βρυσσομάνησε άπό πλούσια λύρα,
Γομνή πετιέται σά νά την έμάδας.

Πνεϋμα, ή ζωή σου έδεμικό κογχύλι
Λαμποκοπα, μά είναι σάν τέλεια χείλη
Νεκρής κοπέλλας, έξοχο στολίδι,

Πού τ' άγαποϋσα μά άπνοα πιά τά νοιώθω.
Δόξα! στό σώμα πού κρατώ και κλώθω
Στά χέρια μου σά γνώριμο παιγνίδι.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΟ

“Όπου σχισμάδα άνθών γελά πλημμύρα
 Κι’ όπου νερό γλυκαίνει και μελώνει.
 Χορεύοντας ό έρωτας σκαλώνει
 Σ’ όποιο ματοκλαρί την καλομοίρα

Ζωή της γλύκας χαιρετώντας. Λυώνει
 Πάναγνη πλάση στών άνθών τά μύρα.
 Μιά φρεσκάδα ξανοίγεται όλογύρα.
 Και μες σε νιόκορφους τό βίο τελειώνει

Κρίνος μεστός στην άπειρη άνοιξη του.
 Καιρός χρυσός του γάμου σε τυλίγει,
 Πλάνε γαμπρέ, με την άνθοδειξη του.

“Άγνωρη νύφη, λάμψε με τη λίγη
 Κρυφούλα τόλμη που σε πνίγει. ‘Η πλάση
 Πιά άσκλάβωτη τον κόσμο θα σου πλάσει.

ΕΠΑΙΝΟΣ

Στό ζεύγος Π. Ίωάννου

Ψηλές κορφές σε λάμψης χρυσολόι
 Θα σας δεχτούν, τί στην κορφή της ζήσης
 “Άχραντοι άστράφτετε σα γάλα βρύσης
 Π’ άνθογεμίζει στείρο δεντρολόι.

Μεγαλόχαρη έσύ, μες τ’ άνθολοί
 Σα μοίρα γλύκας ξάμωνες να κλείσεις
 Σε πλήμμυρες μυριάνθιστες της φύσης
 Τόν τόπο σου γεμάτες γλυκολοί.

‘Ο οίστρος έσε της σύνευνης σου έκίνα
 Κι’ ως νάστραφτε στό νοϋ σου χρυσοβέργα
 Της γής σου ή τύχη σε είχε συνεπάρει.

Της θανής καρτερώντας χρυσοκρήνα
 Την ώρα, πάτριος Θεός θα σας πάρει:
 Θεοί που τών Θεών μιμοϋνται τά έργα.

ΝΙΟΤΗ

Γαμήλιος αύρανος τῆ γῆ σκεπάζει
 Κι' ὄλη τὴν πίκρα τῆς ζωῆς καλοκαρδίζει.
 Θείας νιότης ἄνθος ὁ ἥλιος λουλουδίζει
 Κι' ἓνας ἀθέρας λάμπει σὰν τοπάτσι.

Μ' ἄμετρα πλούτη ἡ "Ανοιξη προικίζει
 Κρινοτράχηλη πλάση κι' ἀνθοαρπάζει
 Τὸν μέσα κόσμο μας σὰ νά ξιππάζει
 Πνεῦμα χαρᾶς τὴν ὥρα ποῦ μυρίζει.

Γύρα χεῖλη πολὺποθα ξαμώνουν,
 Γύρα σκάνε ἐρωτιῆς κρινοτραχήλες,
 Μάτια τὰ μάτια μὲ γλύκα ἀνταμώνουν

Κι' ἀνταλλάζουν ξανθὲς ἀνατριχίλες
 Νιότης κορμιὰ κι' ἀκοῦς σὲ κάθε κλώνο:
 "Ἡ ἑξάισια νιότη εἶν' ἡ ζωὴ καὶ μόνο.

ΡΟΓΙΑΤΙΚΟ

Μάνα τῆς γλύκας ξώπρωτη κυλάει
 Στὰ ὀλάνθιστά σου χαλασμένα τείχη
 Κι' ὡς κορασιά σὲ γάμου τέλειου τύχη
 Τὸ μάγεμα στοὺς δρόμους σου γελάει.

Τριανταφυλλιῆς μοσκοβολοῦν οἱ τοῖχοι,
 Ψυχὴ τοῦ μπαλκονιοῦ ποθοκινάει
 Τὸν ἐρωτιάρη ἢ κόρη ποῦ περνάει
 Κι' ἀντιλαλοῦν τὰ βήματά του ὡς στίχοι.

Τῆς ξανθῆς λεβεντιᾶς ὦ! τέλειά μήτρα,
 Χαρὰ τῆς νιότης καὶ τῆς ὀμορφάδας,
 Ρογιατικό, τῆς Λευκοσίας ἡ μήτρα

Καὶ τοῦ νησιοῦ ὄλου ὦ! πὶὸ θεσπέσιε κρίνε,
 Φυτὸ μιᾶς ἄχραντης στηθοκορφάδας,
 Κῦττα, βλαστός σου ἐγὼ ποιητῆς, καὶ κρίνε

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΕΝΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

(ΑΠΟ ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΕΝΟΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ)

Ἡ εὐτυχία εἶναι τὸ δῶρο τῶν πιὸ παράξενων ἀντιθέσεων. Κάθεσαι στὴν ἀκροποταμιὰ ἀπελπισμένος γιὰ τὴ μοῖρα σου, καὶ περιμένεις τὴ στιγμή πού ἕνα δυνατό φύσημα τ' ἀγέρα θά φουρτουλιάσει περισσότερο τὴ θολωμένη ψυχὴ σου, καὶ θά σέ γύρει στὸ νερό, πού κυλάει κάτω ὀρμητικό, γιὰ νὰ σέ πάρει στὴν ἀγκαλιά του—κ' ἔρχεται ἕνα ἄβρὸ χέρι καὶ σέ συγκρατεῖ μὲ τὸ ἀπαλό του ἄγγιγμα, γιὰ νὰ σέ ξαναφέρει στὴν εἰρηνικὴ χερὰ τῆς ζωῆς. Καὶ ξαναρχίζεις τὸ χαρῶπὸ παιγνίδι τῆς ζωῆς. Περπατᾶς κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα μιὰ φεγγαροβραδιά τοῦ Μᾶη, κι ἀναπνέεις βαθιὰ τὸ ἄρωμα τῶν λουλουδιῶν, γιατί δίπλα σου ἕνα ζωντανὸ λουλούδι σοῦ τραγουδάει τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς μὲ τὴν ἀπλότητα τῆς ὁμορφιάς καὶ τὴν ἀγνότητα τῆς καλοσύνης. Κ' εἶναι τὸ λουλούδι μιὰ παιδούλα, πού ὁ γαλήνιος στοχασμὸς ἀλικοβάφει τὸ πρόσωπό της μ' ἕνα ἀδιόρατο θέλητρο. Περπατᾶς, περπατᾶς εὐτυχισμένος. Ἐρχεται ἡ στιγμή νὰ χωριστεῖτε, νὰ τραβήξεις ἐσὺ τὸ δρόμο σου κι αὐτὴ τὸ δικό της. Καὶ νιώθεις πάλι τ' ἄβρὸ χέρι πού σ' ἔσωσε, νὰ σοῦ διαπερνᾶει τὴ λαχτᾶρα τῆς ζωῆς μὲς στὸ δικό σου. Φεύγεις—κ' εἶσαι πάλι εὐτυχισμένος...

Δὲν ἔχεις πιά τὸ φόβο τοῦ ἀγνωστοῦ, οὔτε τὴν ἀγωνία τῆς ἀπελπισιάς. Ξαίρεις πῶς κάπου ἕνας ἄνθρωπος σέ σκέφτεται στοργικά, καὶ γνοιάζεται γιὰ σένα. Θεέ μου, πόσο μεγάλη εὐτυχία νὰ μὴ νιώθεις πῶς εἶσαι μόνος πιά μέσα στὸ χάος τῆς ζωῆς! Μπορεῖς ν' ἀντικρύσεις θαρραλέα ὅλες τίς ἀσχήμες, πού δημιούργησε ὁ κόσμος γιὰ νὰ μολύνει τὸ μεγάλο δῶρο τῆς ζωῆς. Ἀκόμα καὶ τὴν μπόρα τοῦ πολέμου, πού σέ πέταξε σ' ἕνα βουνό, μακριὰ ἀπὸ τὴ χαρὰ σου.

Τί νὰ κάνεις πάνω σ' ἕνα βουνό;... Ὅσο μπορεῖς νὰ εἶσαι δίχως συντροφιά. Ξαίρεις τί νὰ κάνεις. Παίρνεις τὰ ποδαράκια σου κι ἀνεβαίνεις τίς βουνοκορφές, γιὰ νὰ δεῖς ἀπὸ ψηλά τὴν πλατώσιὰ τοῦ κόσμου, καὶ νὰ ρίξεις τὴ ματιὰ σου στὴν ἀνατολή, ἐκεῖ πού εἶναι ἡ χαρὰ σου. Καὶ τὴ βλέπεις νὰ σοῦ παιζογελαεῖ εἰρηνικά, καὶ νὰ σηκώνει τὸ χέρι στὸ κεφάλι, τάχα γιὰ νὰ διορθώσει μιὰ τούφα μαλιά πρὸ ξέφυγαν ἄταχτα, μὰ σγ' ἀλήθεια γιὰ νὰ σέ χαϊρετῆσει σιωπηλὰ καὶ χαρούμενα.

Μπορεῖς ἀκόμα νὰ κατεβεῖς στὴ λαγκαδιά, ἐκεῖ πού τὸ ποτάμι γαργαρίζει μέσα στὶς ξερολιθιές ἢ δροσινεύει τὰ μικρὰ περιβολάκια, πού κατηφορίζουν κοπαδιαστὰ γιὰ νὰ ξεδιψάσουν καὶ νὰ πρασινίσουν τίς πλαγιές του. Δὲ θά σέ δεῖ κανένας ἄν βγάλεις τὰ παπούτσιὰ καὶ βάλεις τὰ πόδια σου στὸ νερό. Θά σοῦ κάνει καλὸ. Ὁ ἥλιος τοῦ καλοκαιριοῦ καίει, κ' εἶν' ἡ δροσιὰ πα-

ράδεισο. Μὰ πρόσεχε ἀπὸ τὰ καβούρια. Δὲν τοὺς ἀρέσει νὰ τ' ἀνησυχεῖς στὰ κατατόπια τους. Κ' οἱ δαγκάνες τους δὲ χωρατεύουν!...

"Ἄλλη φορά παίρνεις τὴν κορδέλα τοῦ δρόμου καὶ τὴν ξετυλίγεις, τὴν ξετυλίγεις, καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχει. Ἐκεῖ πού νομίζεις πὼς θὰ βρεῖς τὸ τέρμα καὶ στενοχωριέσαι γιὰ τὸ γυρισμὸ, βλέπεις πὼς ἦταν ἕνας κόμπος καὶ ξεδέθηκε, ἕνα στρίψιμο πού ἀνοίγει μπροστά σου νέους δρόμους, καινούργια μονοπάτια. Καὶ περπατᾶς, περπατᾶς χαρούμενος, μὲ τὴ φωτεινὴ μορφή τῆς παιδούλας διπλα σου, νὰ σοῦ σιγαλοψιθυρίζει τὸ τραγούδι τῆς ἀγάπης. Κλείς τὰ μάτια καὶ τὴ βλέπεις, τ' ἀνοίγεις καὶ σοῦ φεύγει. Μὰ πάντα τὴν ἀκοῦς νὰ σέ ὀρμηνεύει τραγουδιστὰ γιὰ τὸ μεγάλο δῶρο τῆς ζωῆς.

'Ἀλήθεια. "Ἄμα τὰ καταφέρνεις νὰ μὴ μπλέκεις μὲ παρέα, ἔχει καὶ τὸ βουνὸ τὶς ὀμορφιές του, καὶ στοῦ πολέμου ἀκόμα τὸν καιρό. Μά, φίλε μου, εἶσαι «ζῶο κοινωνικό»! Πρέπει νὰ πεις τὸ καλημέρα σ' ὄλους, νὰ πάρεις τὸν καφέ σου μαζί μὲ τὸν ἀπόμαχο δάσκαλο καὶ μὲ τὸ χοντρὸ μπακάλη, πού ἔκλεισε στὴν πόλη τὸ μαγαζὶ του γιὰ νὰ γίνουν σπειριὰ μαργαριτάρη τὰ φασόλια του καὶ «ράβδου χρυσοῦ» τὰ μακαρόνια του. Θὰ ρωτήξουν γιὰ τὴν πολυτιμὴν ὑγεία σου, κ' εἶναι χρέος σου καὶ σὺ νὰ ἐνδιαφερτεῖς γιὰ ὄλο τὸ συγγενολόγι τους. Καλὰ θὰ κάνεις νὰ ρωτήξεις γιὰ τὶς τιμές τῶν πεποنيῶν καὶ τῆς πατάτας, γιὰτὶ ἔτσι ἔρχεται ἡ κουβέντα στὴν εἰδικότητα καὶ στ' ἀγαπητὰ θέματα τῶν συνομιλητῶν σου, καὶ μπορεῖς νὰ τοὺς ἀφήσεις νὰ ρητορεύουν ἡδονικά, καὶ σὺ νὰ παραδοθεῖς στοὺς στοχασμοὺς σου.

'Υπάρχουν κ' οἱ εἰδήμονες στὰ πολεμικά—καὶ ποιὸς δὲν ἔγινε;—πού θὰ κριτικάρουν, ἀσφαλισμένοι κάτω ἀπὸ τὴν πυκνὴ σκιά τοῦ πλάτανου, ὅλες τὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις, θὰ βροῦνε τὰ τρωτὰ τους, καὶ θὰ ὑποδείξουν τὶς πολεμικὲς συνέπειες τῶν. Φτιάχνουν στατιστικὲς καὶ βρίσκουν παραδείγματα, κ' ἔχουν φαντασία δημιουργικὴ κινδύνων κ' ἐλπίδων, ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις. Εἶναι ἀπόλαυση ἀπὸ τὶς πιὸ ξεχωριστὲς νὰ τοὺς παρακολουθεῖς, καὶ νὰ σοῦ διασκεδάζουν ἢ νὰ σοῦ μεγαλώνουν τὴν ἀνία σου μὲ τὴν τυπικὴ ἐπανάληψη τῆς ἴδιας ρουτίνας κάθε μέρα. Νιώθεις ὡς πού μποροῦν νὰ φτάσουν ἢ ἀνθρώπινη βλακεία καὶ βουλιμία, ὡς πού νὰ οδηγήσουν τὰ θύματά τους. Τὰ νεῦρα σου παρατεντώνονται, κι ἂν δὲ σπάζουν εἶναι γιὰτὶ τὸ πράσινο τοῦ βουνοῦ σοῦ χαϊδεύει τὰ μάτια εὐεργετικά, καὶ μιὰ ἀρρενωπὴ χωριατοπούλα σέρνει βαριά τὰ πόδια της πίσω ἀπὸ τὰ κατσικία, μῆνυμα σκληρὸ τῆς πραγματικότητας.

Εἶναι καὶ θηλυκὰ στὸ χωριὸ τοῦ βουνοῦ: λουστραρισμένα, μπογιατισμένα, κούφια καὶ προκλητικά. Πεταλουδίζουν ἀπὸ τὴ διάθεση τῆς ἀμαρτίας, καὶ χτυποῦν τὸ τακουνάκι νὰ προσέξεις τὸ πέρασμά τους. Συγκεντρώνουν τὴν ὑπαρξὴ τους σὲ μιὰ φτηνὴ λάμψη, κι ἂν δὲν ἦσουν προετοιμασμένοι ἀπὸ τὸ ἀνόητο περιβάλλον γιὰ νὰ ὑποφέρεις κάθε μικρότητα, εἶναι ζήτημα ἂν θὰ κρα-

τοῦσες μπροστά τους μίαν ἀξιόπρεπη ψυχραιμία. "Ὁμως δὲν εἶν' ἀνάγκη ν' ἀπογοητευτεῖς πῶς χάθηκε ἡ ἀνθρωπιὰ κ' ἡ σίγουρη κ' ἐλεύθερη σκέψη, καὶ νὰ θρηνωδεῖς πῶς παραστράτησε ὁ κόσμος καὶ πελαγοδρομεῖ χωρὶς προορισμό. Οἱ καημένες αὐτὲς γυναικοῦλες ἀκολουθᾶνε τὸ γενικὸ ρέμα, παρασέρνονται στὸ κύλημά του, καὶ χαχανίζουν αὐτάρεσκα γιὰ τὴν εὐκολὴ προσαρμογὴ τους. Ἐσένα δὲν μποροῦν νὰ σ' ἐνδιαφέρουν.

Γιατὶ κάθε τόσο σοῦ ἔρχεται τὸ μήνυμα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀγάπης: Λίγα λόγια χαραγμένα σὲ μιὰ κόλλα. Σηκώνεις τὰ μάτια στὸν οὐρανό, κ' εὐχαριστεῖς τὸ Θεὸ πού φώτισε τὸν ἄνθρωπο νὰ βρεῖ τὰ γράμματα, ἀντίδωρο ἀγαπητὸ σὲ κείνους πού λείπουν. Πάεις μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο νὰ τ' ἀνοίξεις, καὶ πίνεις ἕνα ἕνα τὰ γλυκὰ λόγια τῆς ἐλπίδας. Ἔρχονται προστατευμένα μ' ἀδελφικὲς φροντίδες. Χαίρεσαι, πού νιώθεις τὴν καλοσύνη νὰ σπάζει τὰ στενὰ σύνορα τῆς κακῆς διάθεσης, νὰ φέρνει στὶς καρδιὲς τὴν κατανόηση, καὶ ν' ἀπλώνει προστατευτικὰ τὰ φτερά της γιὰ νὰ σὲ εἰρηνώψει στὶς φλογισμένες μέρες τοῦ χωρισμοῦ. Κ' εἶσαι εὐτυχισμένος!...

Πόσο εὐκολὸ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος εὐτυχισμένος, μὰ πόσες δυσκολίες βάζει πάντα μπροστά του γιὰ νὰ σκοτώσει καὶ τὸ φάντασμα ἀκόμα τῆς εὐτυχίας! Δυὸ λόγια στοργικὰ εἰπωμένα στὴν ὥρα τους, ἕνα εὐνοϊκὸ χαμόγελο, μιὰ καλοδιάθετη ματιά, σταλάζουν στὴν ψυχὴ τὴν εὐτυχία. "Ἀμὰ δουλέψεις ὅλη μέρα, μπροστά σ' ἕνα βιβλίο, ἢ μὲ τὸ τσεκούρι κόβοντας ξύλα, ἢ μὲ τὸ μιστρί καὶ μὲ τ' ἀλφάδι χτίζοντας καλύβι ἢ παλάτι—εἶναι γλυκιὰ εὐτυχία νὰ γέρνεις ἀναπαυτικὰ κατάντικρυ τοῦ φεγγαριοῦ καὶ νὰ κοιτᾶς τὸ στεφάνι τῶν ἀχτίδων του. Μισοκλείνεις νοσταλγικὰ τὰ μάτια, καὶ βλέπεις χίλια μύρια φωτεινὰ σχήματα νὰ τρεμοπαίζουνε μπροστά σου καὶ νὰ σταματοῦν στὸ λαμπρὸ δίσκο τοῦ φεγγαριοῦ. Μπορεῖς ἀκόμα νὰ πιστέψεις πῶς, νά, κάποιον ὄνομα διαγράφεται μὲ τίς ἀχτίδες του, μιὰ μορφή ζωντανεύει ἐκεῖ καὶ σοῦ χαμογελᾷ εὐγενικῶς καὶ πρόσχαρη. Καὶ τραβιέσαι, τραβιέσαι καὶ σὺ ἀπάνω, ἀνάλαφρος, διάφανος, καὶ φωτοπαίζεις στὸ περιβόλι τ' οὐρανοῦ, χεροπιασμένος μὲ τὴν καλὴ παιδούλα πού σ' ἔσωσε. Ποιὸς ξαίρει ἂν καὶ κείνη τώρα, ἀποσταμένη ἀπὸ μιὰ περιπλάνηση πάνω σὲ κάστρα καὶ βουνά, δὲν ξάπλωσε κατάντικρυ στὸ φεγγάρι, καὶ τὸ κοιτάζει σιωπηλῶς, ἀνυφαίνοντας τὰ ὄνειρά της, τὰ ὄνειρά σου, μὲ τίς ἀσημένιες ἀχτίδες του;...

Ἄλθθεια. Εὐκολὴ πού εἶναι ἡ εὐτυχία!...

"Ὁμως συχνὰ οἱ ἄνθρωποι βάζουν μπροστά στὴν εὐτυχία τους τὴν κακία. Ξαίρουν τόσο καλὰ νὰ τὴ δικαιολογοῦν πάντα καὶ νὰ τὴν ἀπλώνουνε παντοῦ. Κ' ἔτσι φτιάξανε μιὰν ὑποულὴ καὶ ὑποπιτὴ κοινωνία, ἕνα στενόκαρδο σύστημα ζωῆς, μιὰ τραγωδία ἀπέραντη πού λέγεται πόλεμος. Κάθεσαι καὶ στοχάζεσαι πάνω σ' αὐτά, κι ἀπορεῖς πῶς κι ἄλλοι, ὄλοι, δὲ βλέπουνε τὸν ἴσιο δρόμο καὶ τραβοῦνε στὸ στραβό. Δὲ βρίσκεις μέσα σου τίποτε ξεχωριστό πού νὰ μὴ μποροῦν

νά τὸ ἔχουν ὅλοι—κι ὁμῶς οἱ ἄλλοι ὅλοι παθιάζονται γιὰ νὰ ἐρημώσουν τὸ θάμα τῆς ζωῆς. Ἐσύ βλέπεις ὅλα τὰ ζητήματα ἀπλά καὶ καθαρὰ, καὶ πιστεύεις πὼς δὲν εἶναι δύσκολο νὰ τὰ δοῦνε ὅλοι ἔτσι, καὶ νὰ κάμουν τὸ μόνο σωστό. Ἀπορεῖς καὶ δυσανασχετεῖς καὶ σκέφτεσαι, μήπως εἶσαι οὐ πού δὲ βλέπεις καθαρὰ. Μὰ πὼς εἶναι δυνατό; Νά, τώρα ἀνεβαίνει τὸ φεγγάρι στὸν οὐρανὸ καὶ σὲ περεχᾶ μὲ τὴ γλυκιὰ καλοσύνη τῆς ματιᾶς του, κ' ἔχεις στὰ χέρια σου τὰ λόγια τῆς ἀγάπης σου. Καὶ γίνεσαι ἀγνός σάν τὸ νεράκι τῆς βρύσης κ' ἀπλός σάν τὰ παιδιὰ. Νιώθεις πὼς λίγη καλὴ διάθεση, λίγη κατανόηση, λίγη ἀγάπη ἅμα βάλουμε στὴ ζωὴ μας ὅλοι, κ' ἅμα ζυγίζουμε μὲ τὸ μέτρο αὐτὸ ὅλα τὰ ζητήματα, θὰ φύγει ὁ βραχνᾶς τῆς δυστυχίας, πού ὅλο τὸν κόσμον τὸν πιέζει καὶ τότε σκοτεινιάζει. Λόγια; . . . Μπορεῖ. . . Ὅμως γιὰ σένα εἶναι κ' ἡ πραγματικότητα. Τὴ ζεῖς καὶ τὴν ἐνεργεῖς, κ' εἶσαι εὐτυχισμένος. Γιατί νὰ μὴ τὴν αἰσθάνονται ὅλοι ἔτσι στὴ ζωὴ; . . . Γιατί; . . .

Δὲν ἔχει τὸ «γιατί» ἀπάντηση καμιὰ γι' αὐτοὺς. Πρέπει νὰ κάνουν τὸ κομπόδεμά τους, κ' ἄς μαυρίσουνε τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς. Πρέπει τίς νύχτες ν' ἀλαφιάζεται ὁ κόσμος καὶ νὰ μπουσουλᾷ μὲς στὸ σκοτάδι, καὶ τίς μέρες νὰ σκάβει σάν τυφλοπόντικας τὴ γῆς, γιὰ νὰ κρυφτεῖ στὰ ἔγκατά της μὲ τίς συφορὲς καὶ τὸ χρυσάφι του. Χαίρεται μὲ τὸ φαρμάκι πού σκορπᾷ καὶ στὰ μικρὰ καὶ στὰ μεγάλα. Ἀνίκανος ὁ ἄνθρωπος νὰ ξεχάσει τὸ ἄγριο ζῶο, πού παραμονεύει μέσα στὴ ζούγλα τὸ θῦμα του, ἠδονίζεται μὲ τὸ ἀργὸ μαρτύριο πού ἐπιβάλλει στὸ συνάνθρωπό του. Ἴσως αὔριο κ' αὐτὸς νὰ πέσει στὰ νύχια τῆς ἀνθρώπινης ἐκδίκησης, καὶ βιάζεται νὰ σπεῖρει ὅσο μπορεῖ περισσότερη δυστυχία στὸ πέρασμά του. Κι ὅλοι στριφογυρνοῦν τυφλά καὶ καίγονται ἀπὸ τὴ φλόγα τῆς ὀλέθριας μοίρας των.

Δὲν πιτσιλίσανε καὶ σένα τὰ φαρμακερὰ σάλια τους; Δὲ σοῦ στήνουνε παγίδες κάθε μέρα, γιὰ νὰ χαροῦν μὲ τὸ σπαρτάρισμά σου ἀνάμεσα στὸ θάνατο καὶ τὴ ζωὴ; . . . Πῶς τὸ θυμᾶσαι κ' ἀνατριχιάζεις! . . . Αὐτὸ σ' ἔφερε στὴν ἄκρη τοῦ γκρεμοῦ, καὶ θὰ σβηνώσουν κάτω ἀπὸ τὰ χαιρέκακα χάχανα τοῦ μικρόκοσμου, ἂν δὲ σ' ἔσωζε τὸ ἀβροῦ χέρι τῆς καλῆς παιδιούλας. Εἶσαι ὁμῶς καλός καὶ συχωρεῖς. Δὲν μπορεῖς νᾶσαι κακός, ἀφοῦ βασιλεύει στὴν καρδιά καὶ στὴ ζωὴ σου ἡ εἰρήνη. Σοῦ τὴ χάρισεν ἡ καλὴ ἀγάπη καὶ τὴ δέχτηκες πρόθυμος, γιατί τὴν καρτεροῦσες χρόνια καὶ καιροῦς.

Αὔριο θὰ τελειώσει τὸ καλοκαίρι—τὸ φλογερὸ καλοκαίρι τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς ἀνθρώπινης κακίας. Κι ὁ πόλεμος, ὅσο κ' ἂν ἀργήσῃ, κάποτε θὰ τελειώσει κ' αὐτός. Ὅλα τὰ πράματα ἔχουν ἓνα τέλος, καὶ μόνο ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς δὲν ἔχει τελειωμό. Θὰ περπατήσεις ξανά δίπλα στὴ μικρὴν ἀγαπημένη, καὶ θὰ μιλάτε εἰρηνικὰ γιὰ τὰ ἀπλά κ' ὠραῖα πράματα τοῦ κόσμου. Θὰ σὲ νοτίζει τὸ μύρο τῆς καλοσύνης της, κ' ἡ εὐτυχία θὰ κατακαθίζει στὶς καρδιές σας γαλήνια. Θὰ ξαναβρεῖς τὴν παλιά ὄρεξη καὶ δύναμη γιὰ γό-

νιμη δράση, γιατί τὸ ἀντιστύλι τῆς ζωῆς σου θὰ σὲ κρατᾷ ὀρθὸ κι ἀλύγιστο, κ' ἡ φλόγα τῆς δημιουργίας θὰ ξαναζεστάνει τίς καλὲς φιλοδοξίες σου. Μαζί θὰ ὀνειρεύεσθε, μαζί θὰ στοχάζεστε, μαζί θὰ ἐργάζεστε. Καί κείνη κι σὺ θὰ χαιρεστε μὲ τὴν ἄθωα καρδιά τῶν ἀπλῶν παιδιῶν γιὰ τίς μικρὲς ἢ μεγάλες ἐπιτυχίες σας, κι ὅσο θ' ἀναβαίνειτε τὰ σκαλοπάτια τῆς ἀγάπης, θὰ τρανεύει μέσα σας ἡ πίστη γιὰ τὴν καλὴ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου. Κάθε μέρα θὰ πλάθετε καί πιὸ ὠραία τὴ ζωὴ, καί μέσα στὸ ἱερό της θὰ γινητε οἱ πιστοὶ προσκυνητὲς της κ' οἱ ἀγαπητοὶ ἱεροφάντες της.

Αὔριο θὰ τελειώσει τὸ καλοκαίρι . . .

Μαζί σας κ' οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι μπορεῖ καί νὰ ξυπνήσουν καί νὰ ρθοῦνε σὲ θεογνωσία. Γιατί νὰ μὴ σταλάξει καί στίς ψυχές τῶν ἡ ἀγάπη τὸ μύρο τῆς καλοσύνης καί τὴ δροσιά τῆς γαλήνης; Εἶναι τόσο πλούσια ἡ ἀγάπη καί καλόβολη, πὺ καί τοὺς ἀρνητὲς της βοηθᾷ. Γιατί νὰ μὴ πιστέψεις σ' ἓνα κόσμο, πὺ ἡ δικὴ σου χαρὰ δὲ θᾶναι ἐξάιρεση; Μὴ τότε φοβᾶσαι τὸν πόλεμο. Μὲς στὴ φωτιά του θὰ λυώσουν οἱ κακίες καί θὰ πινηγοῦν στὸ αἷμα του, κ' ὕστερα θὰ ξεπλυθεῖ ὁ κόσμος μὲ τὸ δροσερὸ νεράκι τῆς εἰρήνης. Μαζί μὲ τὰ μεγάλα μίση μπορεῖ καί νὰ χαθοῦν καί τὰ μικρά, καί θ' ἀναπηδήσει ἡ νέα ζωὴ ἀπλὴ κι ὠραία, χαρούμενη καί φωτεινὴ, ὄχι γιὰ νὰ κοιμηθεῖ καί νὰ σταλώσει, μὰ γιὰ νὰ κινήθεῖ καί νὰ μεστῶσει ἀπὸ ἀγάπη, στὸν εὐγενικό ἀγῶνα τοῦ καλοῦ. Ἡ λύτρωση θὰ γίνεῖ παιγνίδι τῆς εἰλικρίνειας κι ὄχι τραγωδία τῶν παθῶν.

... Πολὺ γρήγορα τρέχεις στὸ αὔριο, παιδί μου! Ξεχαλινώθηκε ἡ σκέψη σου, καί σὲ σέρνει ἀνεμπόδιστα πίσω ἀπὸ τίς ὀνειροφαντασιὲς πὺ σὲ μαγεύουν. Σὲ γητεύει τὸ φεγγάρι, κι ὄλα τὰ βλέπεις ἀχνὰ κι ὠραία, καί γιομίζεις τὸ κενὸ τῆς ψυχῆς σου μὲ τὰ χαριτωμένα ὄνειρα πὺ ποθεῖς. Τὰ ζυγίζεις μὲ τὴ χαρὰ τῆς τρυφερῆς ἀγάπης σου, καί τ' ἀνυψῶνεις στὸν οὐρανὸ της. Μὰ πρόσεχε, μήπως κυρτώσουν οἱ ὄμοι σου καί καταρακυλήσεις στὴν ἄβυσσο πὺ ἀπειλεῖ καί σένα. Ἀκόμα δὲ στέριωσες τὰ βήματά σου πάνω στὴ γῆς, κ' ἡ ἀγωνία δὲ λούφαξε γιὰ πάντα μέσα σου. Κάποτε ἀναδεύεται ἀπειλητικὴ, καί σ' ἀναστατώνει ὀδυνηρά, γιὰ νὰ λοξοδρομήσεις μέσα στίς ἀμφιβολίες πὺ σὲ κυκλώνουν. Τὰ χέρια σου δὲν μποροῦν ἀκόμα νὰ κρατήσουν πάντα σταθερὰ τὴ χάρη πὺ σοῦ δῶρισε μόνο μιὰ καλὴ ὠρα, γιατί πολλές ὄρες σ' ἀντιχτυποῦν μὲ τὰ βάσανά τους. Τὸ ξαίρω' θὰ μοῦ τὸ πεις, πῶς πιά εἶσαι δυνατὸς καί κυριαρχεῖς μέσα στὸν κύκλο τῶν παθῶν—μὰ κάποιες μικρότητες καί σένα ταπεινῶνουν. Ἀδύνατο νὰ ξεφύγεις ἀπὸ τὰ βέλη τους. Δὲν εἶναι μόνο τοῦ κόσμου τὸ φαρμάκι' εἶναι κ' ἡ δικὴ σου ἀνημποριά νὰ δεῖς πρόσωπο μὲ πρόσωπο τὸν ἐαυτὸ σου, πὺ σ' ἐξασθενεῖ.

Καλέ μου φίλε, πρόσεξε. Το καλοκαίρι δὲν περνάει τόσο εύκολα. Δὲν μπορείς νὰ βιάσεις τὸ κύλημα τοῦ χρόνου, οὔτε κι ἀπὸ τὴ μία μέρα στὴν ἄλλη ν' ἀλλάξεις τοῦ κόσμου τὴ μορφή. Σοῦ τὸ θυμίζει ὁ χοντρός μπακάλης, πού καλοκάθισε μαζί σου στὸ βουνό, καὶ πού τὸ ξύγκι του βρωμάει σαπίλα. Τὸ καλοκαίρι ἀκόμα καίει, κ' οἱ κίντυνοὶ του εἶναι πολλοί. Κι ἂν δὲν ἦσουν τόσο εὐτυχισμένος ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου, θὲ ν'ἀβλεπες μὲ φρίκη τὸ κακὸ πού δέρνει τὸν κόσμο καὶ πού καὶ σένα τριγυρίζει.

Εὐλογημένη νᾶναι ἡ ὥρα πού ἔβγαλες ἀπ' τὴν ψυχὴ τὸ φοβὸ τοῦ ἀγνώστου, καὶ βέβαιος τώρα γιὰ τὸ μέλλο, ἤρεμος καὶ γαλήνιος, περνᾷς τίς πλατιῆς ροῦγες τῆς ζωῆς. "Ὅμως νὰ μὴ ψηλαπετᾷς! Ἴσως ἀκόμα νὰ μὴ εἶσαι ἄξιος νὰ δεχτεῖς πλέρια, ζωντανά, τὸ μεγάλο δῶρο τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, πού τόσο ἀπλόχερα σοῦ χαρίζει ἡ στοχαστικὴ παιδοῦλα πού σ' ἔσωσε, καὶ πού δίνει τώρα νόημα στὴ ζωὴ σου...

Τὸ πυρωμένο καλοκαίρι—ἀλοῖμονο!—δὲν περνάει εύκολα...

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΓΙΣΤΡΟΣ

ΤΡΙΟΛΕΤΤΑ

I

Λιγοψυχάει τὸ δειλινὸ
κι' ἀνατριχιάζει ὄλ' ἡ πλάση,
φυσᾷ τ' ἀγέρι ἀπ' τὸ βουνό,
λιγοψυχάει τὸ δειλινό·
βάφει μὲ κόκκινο τὸν οὐρανὸ
σὰ γέρνει ὁ γῆλιος νὰ πλαγιᾷση,
λιγοψυχάει τὸ δειλινὸ
κι' ἀνατριχιάζει ὄλ' ἡ πλάση.

II

Ἄνθοῦνε κι' οἱ ἀγάπες πάλι
σὰ λούλουδα σκορπώντας μύρα
τὴν ἀνοιξὴ στὸ χρυσογάλι,
ἀνθοῦνε κι' οἱ ἀγάπες πάλι
κι εἶναι γιὰ μᾶς χαρὰ μεγάλη
τὴν ἀνοιξὴ σὰν παίζ' ἡ λύρα
ἀνθοῦνε κι' οἱ ἀγάπες πάλι
σὰ λούλουδα σκορπώντας μύρα.

Μ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟΣ ΛΕΥΚΟΣΙΑΤΗΣ ΑΓΙΟΣ: ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

Ούτε στο Συναξαριστή, (Μαυρικήου—Νικοδήμου 'Αγιορείτου, έκδ. Ραφτάνη, ἐν Ζακύνθῳ, 1868), ούτε σὲ καμμιά ἄλλη συλλογὴ τῶν βίων ἀγίων τῆς Ἑλλην. Ὁρθόδ. Ἐκκλησίας κι οὔτε ἀκόμη στὸ ἰδιαίτερο καλεντάριο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀναφέρεται ὁ Κύπριος ἅγιος Θεοφάνης Μοναχός. Ὅ,τι γνωρίζουμε γι αὐτὸν προέρχεται ἀπὸ τὸν Στέφανο Λουζινιανό, (Chorographia et Breve Historia Universale di Cypro, Bologna, 1573, σ. 26α—27), κι αὐτὸν ἀντίγραφαν κατόπι ὁ Νεόφυτος Ροδινός, (Περὶ ἡρώων, στρατηγῶν, φιλοσόφων καὶ ἄλλων ὀνομαστῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ εὐγήκασιν ἀπὸ τὸ νησί τῆς Κύπρου, Κυπριακὰ Χρονικά, 1925, σ. 27), κι ὁ Ἄρχιμ. Κυπριανός (Ἱστορία Χρονολογικὴ τῆς Νήσου Κύπρου, έκδ. Λευκοσίας, 1934, σ. 517). Μεταφέρουμε δωπέρα αὐτοῦσια τὰ τρία κάπως διάφορα καὶ πολὺ σύντομα ἀποσπάσματα, γιὰτὶ σ' αὐτὰ θ' ἀναφερθοῦμε σχετικὰ μὲ τὰ σημεῖα ποὺ θίγονται σ' αὐτὴ τῆ μελέτῃ μας.

(Στέφανος Λουζινιανός):

«Theoffanio monaco di Nicosia morto à' giorni nostri; alquale della sua vita invero non si potria opponere, *onde** essendo fatto Vescovo, con gran difficultà accettò: et havendo un giorno ripreso il suo Iconomo, esso Iconomo superbo gli diede uno schiaffo; onde vedendo il Vescovo la poca riverentia, giudicò non esser degno di tal' ufficio et andò con mille preghiere, et precò li Signori con le lacrime che dovessero accettare la sua rinuntia. Essi stavano duri, et non volevano, ma all' ultimo sforzati l' accettarono, et esso Theoffanio andò in un monasterio a' Messapotamo, alli monti solitario, dove feces la sua vita. Quivi una notte havendo veduto in sogno, che un suo amico gli portò una zara di mele, la mattina risvegliato, ecco il suo amico col mele, et il vaso pieno, et esso Vescovo lo ricevè gratiosamente, ma poi lo trasse al muro, et sparse il mele, et disse all' amico che ciò facea perche non voleva che il Diavolo havesse fattogli credere a' gle insogni. Mori poi presso tutti in opinion di vita molto santa, ma indi (i. e. 1573) à 4 over 6 anni scoprendo la sepoltura ritrovorno li ossi i quali non pareavano che fussero ossi di morti, et il capo anchora haveva della carne, et la posero dal claustro in chiesa, et dicono che fà molti miracoli. Io vidi la sepoltura co gli ossi mescolati con la polvere quali invero havevano odor non di morti, però io stò così ambiguo, et lascio giudicare à chi tocca.»

* ἡ γραφὴ μὲ κυρτὰ εἶναι δική μου.

(*Νεόφυτος Ραδινός*):

«Θεοφάνης μοναχός ὁ ὁποῖος ἀπέθανε εἰς τοὺς αὖν, τοῦ ὁποῖου τὴν ζωὴν ἀληθινὰ δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ τὴν ἐπαινήσῃ· τοῦτος μὲ μεγάλην δυσκολίαν ἐγένιν ἐπίσκοπος, διατὶ δὲν ἤθελε νὰ δεχθῆ αὐτὴν τὴν ἀξίαν. Ἄφ' οὗ ἐγένιν ἐπίσκοπος μίαν βολάν ἔστωντας νὰ ἐλέγξῃ τὸν οἰκονόμον του διὰ κάποιον πταισίμον, αὐτὸς ὁ οἰκονόμος ὡς ὑπερήφανος ἄνθρωπος, ἔδωκεν ἓνα χαστοῦκιν τοῦ ἐπισκόπου, γιὰ μὴ βλέποντας ὁ Μακάριος ἐπίσκοπος τὴν ὀλίγην εὐλάβειαν ὅπου τοῦ ἐφέρναν, ἔκρινε πῶς δὲν εἶναι ἀξίος διὰ τέτοιον ἀξίωμα, καὶ διὸ τοῦτο μὲ πολλαῖς παρεκάλεσας, καὶ δάκρυα ἐγύρευσε θέλημα ἀπὸ τὴν αὐθεντεῖαν νὰ ἀπαριάσῃ τὴν ἐπισκοπὴν, ἀμὴ ἢ αὐθεντία δὲν τοῦ ἔδιδε. Τέλος πάντων ἀναγκάσθη ἀπὸ τοῦτο νὰ τοῦ δώσῃ καὶ ὡσὰν τὸ ἐπῆρεν ἐπῆγεν εἰς ἓνα μοναστήριον ὅπου κρίζεται Μεσαπόταμο, καὶ ἔζησε μοναχός του εἰς τὰ βουνὰ ἀναχωρητικὴν ζωὴν, ὥστε ὅπου ἀπέθανε. Μίαν νύκτα εἶχε εἶδεῖν εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι ἓνας του φίλος τοῦ ἔφερεν μίαν ξέσταν μελι, τὸ ταχὺ ὅταν ἐξύπνησε, ἔφθασε καὶ ὁ φίλος του ἀπαληθινὰ καὶ τοῦ ἔδωκε τὴν ξέσταν τὸ μέλι, τὸ ὁποῖον αὐτὸς τὸ ἐδέχθη καὶ τὸν εὐχαρίστησε, πιάνωντας γιὰ μὴ τὴν ξέσταν μὲ ὄλον τὸ μέλι τὴν ἐκτύπησεν εἰς τὸν τοῖχον, καὶ εἶπε τοῦ φίλου του, τοῦτο τὸ κάμνω, διὰ νὰ μὴ καυχηθῆ ὁ διάβολος, πῶς μὲ ἐγέλασεν διὰ νὰ πιστεῦσω τὰ ὀνειράτα. ἀπέθα γιὰ μὴ αὐτὸς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς φήμην ἀγίου ἀνθρώπου σιμὰ εἰς ὄλους· ἀπέκει ἀφόντις ἐπέρασαν τεσσαερίς ἢ ἕξ χρόνοι ἀνοιξαν τὸν τάφον του καὶ ἤθραν τὸ λειψανον του καὶ τὴν κεφαλὴν του ἀκόμα μὲ τὸ κρέας καὶ τὸ ἔβαλαν εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ λέγουν πῶς κάμνει πολλὰ θαύματα, καὶ εὐωδιάζει τὸ λειψανον του εὐωδιαν ἄρρητον· στέφανος λυσινιανός.»

(*Αρχιμ. Κυπριανός*):

«Θεοφάνης Μοναχός, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν εἰς τοὺς 1550. Τούτου ὁ ἐνάρετος βίος εἶναι ἀξίος ἐπαινοῦ. Μὲ μεγάλην δυσκολίαν εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἑνετῶν ἐγένιν Ἐπίσκοπος, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπειδὴ ἤλεγξε τὸν Οἰκονόμον του γιὰ κάποιον σφάλμα, αὐτὸς ὁ Οἰκονόμος ὡς ἄνθρωπος αὐθάδης ἔδωκεν ἓνα ράπισμα τοῦ Ἀρχιερέως του εἰς τὸ πρόσωπον. Βλέπων δὲ ὁ ταπεινὸς Θεοφάνης τὴν ὀλίγην εὐλάβειαν ὅπου τοῦ ἐπρόσφερον, ἔκρινεν ἑαυτὸν πῶς δὲν εἶναι ἀξίος νὰ προστατεύῃ, καὶ ζητήσας θέλημα ἀπὸ τὴν Αὐθεντεῖαν μετὰ πολλὰ ἐπαιρητικῆς τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ ἐκουρεύθη Μοναχός εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Μέσα Ποταμοῦ λεγόμενον, καὶ ἐκεῖ ἔζησεν ἀναχωρητικὴν καὶ ἀσκητικὴν ζωὴν. Ἄφ' οὗ ἀπέθανεν, ἀνοιξαν τὸν τάφον του μετὰ ἕξ χρόνους, καὶ ἤθραν τὸ λειψανον του ἀκέραιον μὲ σημεῖα ἀγίου λειψάνου, ὡς διηγεῖται Στέφανος Λυσινιανός.»

Καθὼς θὰ παρατηρηθεῖ ὁ Ροδινὸς μετάφρασε, κάπου μάλιστα ἐλεύθερα, τὸν Λουζινιανὸ καὶ ἀντικατάστησε τὴ φράση 'morto a' giorni nostri' μὲ τις λέξεις 'ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν εἰς τοὺς ἀχν' πού τὸ σημείωσε κι ὁ Κυπριανὸς μὲ τοὺς ἀραβικοὺς ἀριθμοὺς 1550. "Ἄν ἡ ἀκριβὴς τούτη χρονολογία δὲν προέρχεται ἀπὸ κάποιαν ἄλλη πηγὴ, τότε βέβαια πρέπει νὰναί τὸ ἀποτέλεσμα ἀτομικοῦ ὑπολογισμοῦ κατὰ προσέγγιση μὲ βάση τὸ 1573, τὸ ἔτος πού γεννήθηκε ὁ Λουζινιανός, ("Ἐκθ. Κριτ. Ἐπιτρ. Α' Φιλ. Διαγωνισμοῦ, Λευκοσία, 1924, σ. 117). "Ὅ,τι ὅμως ἐνδιαφέρει τὸν μελετητὴ τῆς ἐκκλησι. ἱστορίας τῆς Κύπρου εἶναι ἡ παρεξηγημένη ἐρμηνεία τοῦ Ἰταλικοῦ κειμένου «Theoffanio monaco di Nicosia morto a' giorni nostri: alquale della sua vita invero non si potria opponere, onde essendo fatto Vescovo con gran difficoltà accetto» ἀπὸ τὸν Hackett (A History of the Orthodox Church of Cyprus, London, 1901, σ. 387, σημ. 1, καὶ 388· πρβλ. μετάφρ. Παπαϊωάννου, τόμ. Β' Πειραιεύς, 1927, σ. 187—8). Δηλαδή, σύνδεσε τὴ λέξη *onde* μὲ τὴ λέξη *Nicosia* καὶ τὴ μετάφρασε μὲ τὸ ἐπίρ. *δπου* ἀντὶ νὰ τῆς ἀποδώσει τὴν πραγματικὴ ἀναφορικὴ ἢ αἰτιολογικὴ τῆς σημασία: 'ὁ ὁποῖος' ἢ 'γιατ'ἶ. Τὸ *onde* εἶναι πολὺ ἀπομακρυσμένο ἀπὸ τὸ *Nicosia* γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ συνδεθεῖ μαζί του. "Ἄν ἀκόμα δὲν μᾶς ἦταν γνωστὸ πὼς οἱ Ἐπίσκοποι Σολέας, πού σύμφωνα μὲ τὴν *Bulla Constitutio Cyprica* τοῦ 1260 ἔπρεπε νὰχουν τὴν ἔδρα τους ἔξω ἀπὸ τὴ Λευκοσία, στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς Βενετοκρατίας ἀναφέρονταν ὡς Ἐπίσκοποι Σολέας κ' ἔμεναν στὴ Λευκοσία, (Bernardo Sagredo: «quel di Solia che fa residentia in Nicosia (1562)» στὸ ἔργο τοῦ Jeffery 'Historic Monuments of Cyprus,' Nicosia, 1919, σ. 84), θὰ μπορούσαμε νὰ ἰσχυρισθοῦμε πὼς ὁ Λουζινιανὸς 'καθὸ φράτωρ καὶ τῆς αὐλῆς τῆς Ρώμης παράσιτος' δὲ θὰ τολοῦσε ν' ἀναφέρει τὸν Ἐπίσκοπο Σολέας ὡς Ἐπίσκοπο Λευκοσίας. Ὅπωςδὴποτε, ὁ Χάκεττ ἀπ' ἀφορμὴ τὴν προσημειωμένη παρερμηνεία καταχωρεῖ στὴ σειρὰ τῶν ἐπισκόπων Σολέας τὸν Θεοφάνη καὶ τὸ ἴδιο κάνει ἀβασάνιστα στὴ μετάφραση τοῦ ὁ Παπαϊωάννου. Ὁ Cobham, ἐξάλλου, στὸ ἔργο του *Churches and Saints of Cyprus*, London, 1910, σ. 42α προβαίνει στὴν ἐπόμενη ἀναγραφὴ:

Theophanios, Bp. Nicosia
Delehaye 263
Hackett, 387
Lusign. 59, 60.
F[lorio] B[ustronio] 32.

"Ἔτσι κι αὐτὸς μ' ὄλο πού ἀκολουθεῖ τὸν Χάκεττ παραπέμποντας σ' αὐτὸν καὶ στὴ γαλλικὴ μετάφραση τοῦ βιβλίου τοῦ Λουζινιανοῦ τὸν θεωρεῖ ἐπίσκοπο Λευκοσίας ἀντὶ Σολέας. Δὲν ἔχω δυστυχῶς πρόχειρο τὸ ἔργο τοῦ Delehaye γιὰ νὰ ἐλέγξω τὴν παραπομπή του, ἀλλὰ ἡ παραπομπή στὸ Φλ. Βουστρώνιο, ('*Cronique de l' Ile de Chypre publ. par M. Renè de Mas Latrie*, Paris,

MDCCCLXXXVI), δὲν ἔχει σχέση με τοῦτον τὸν Θεοφάνη. Ὁ Βουστρώνιος ἀναφέρει δωπέρα στή σειρά ἐπισκόπων Σαλαμίνας καὶ ποῖον ἐπίσκοπο, ἀλλὰ ὄχι καὶ ἅγιο Θεοφάνιο πού ἔζησε αἰῶνες πρὶν ἀπὸ τὸν Θεοφάνη αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου: «Fu roi in detta città di Salamina: Damiano, Sabino, Acachio, Gelasio, Theophanio, Joanne, Barnaba terzo κλπ.»

Τώρα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τοῦ ἐπισκόπου ἁγίου Θεοφάνη ἀπὸ τὴ Λευκουσία, μ' ὄλη τὴν προσπάθεια μου στὰ περίχωρα τοῦ Μέσα Ποταμοῦ ν' ἀνακαλύψω κάτι σχετικό πού πιθανὸν γὰ μᾶς εἶχε διασώσει ἢ παράδοση, τίποτε δὲν μᾶς εἶναι γνωστό. Ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία τὸν ἀγνοεῖ καὶ δὲν ὑπάρχει σήμερα κανένα σημάδι στὰ μέρη πού ἔζησε καὶ ἄγιασε πού νὰ τὸν ὑπεθυμίζει. Οὔτε τὸ λειψανο τοῦ ἀλλ' οὔτε καὶ εἰκόνα του. Ἀπ' ὅ, τι ξαίρω τὸ Μοναστήρι τοῦ Μέσα Ποταμοῦ ἀναφέρεται σ' ἓνα ἔγγραφο ἡμερ. 4)1448, τῆς ἐποχῆς τῶν Λουζιανῶν, πού σ' αὐτὸ ὁ βασιλιάς Ἰάκωβος Β' ἐπικυρώνει κάποια δωρεὰ του στὸ «Gligourio, le veliart, [vieillard = γέροντα] de Mesopotamo, à toute sa vie, et mezavenant de lui à Gualisto, son neveu, aussi à toute sa vie...» (Mas Latrie, *Histoire de Cypre*, III 196). Ὁ Κυπριανός, Χρονολ. Ἱστορία, ἔκδ. Λευκοσίας, 1934, σ. 578 τὸ ἀναγράφει πρῶτο στὴ σειρά τῶν ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Κιτιέων μοναστηρίων. Ὁ Gunnis ἀκόμη στὸ κεφάλαιο legends of the Saints of Cyprus πού δημοσίευσε στὸ ἔργο τοῦ T. Rice, 'Icons of Cyprus', σ. 172 ἀναφέρει μιὰν παράδοση πὼς τὸ Μοναστήρι τοῦ Μέσα Ποταμοῦ κτίσθηκε ἢ μεγάλωσε ἀπὸ τὸν Κιτίου στὸν καιρὸ τοῦ κατατρεγμοῦ ἀπὸ τοὺς λατίνους «Indeed, so hardy was the Orthodox Church persecuted that many members fled to the hills. Therefore, to look after the spiritual welfare of their scattered flocks the Archbishop and three Metropolitans of the Sees of Cyrenia, Kition and Paphos decided to build or to enlarge the churches on the slopes of the Troodos range. The Archbishop built the church of St Nicolas [τῆς Στέγης], while the three bishops erected or rebuilt respectively the Monasteries of Trichoucha, Messopotamos, and Troiditissa.» Ἡ σημερινὴ ἐκκλησία τοῦ μοναστηριοῦ πού ὑφίσταται χωρὶς μοναχοὺς, (ἀπὸ τὸ 1916 (:; τὰ περίξ μετεβλήθησαν σὲ ξενῶνες ἀπὸ τὸν τότε Κιτίου Μεταξάκι πού ἐνοικιάζονται ἀπὸ τὸν θρόνο Κιτίου ὡς ξενώχρῆσι), εἶναι οἰκοδομητὴ ἀπλῆ καὶ χωρὶς ἐσωτερικὲς ἢ ἐξωτερικὲς διακοσμῆσεις, μὲ ψαλιδωτὴ στέγη (Gunnis, *Historic Cyprus*, London, 1936, σ. 390). Στὸ εἰκονοστάσιο τῆς πάνω στὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, πού εἶναι καὶ τὸ ἐγκαίνιο τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει ἡ ἐπόμενη ἐπιγραφή πού ἐνδιαφέρει γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ μοναστηριοῦ:

ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑ
ΧΟΥ Κ(ΑΙ) ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΑΥΤΗΣ Κ(ΑΙ) ΚΤΗΤΟΡΟΥ ΕΥΧΕΣΘΕ ΑΥΤΟΥ
ΑΦΠΑ ΧΥ

ΑΝΤ. Κ. ΙΝΤΙΑΝΟΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΕΡΙΔΕΙΠΝΑ

Εἰς τὴν «Ὁδύσσειαν» ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ὀρέστης, φονεύσας τὸν Αἴγισθον καὶ τὴν Κλυταιμνήστραν, «δαίνυ τάφον Ἀργείοισιν» (γ 309), παρέθετε δηλ. εἰς τοὺς Ἀργεῖους νεκρικὸν τραπέζι, τὸ καλούμενον «περίδειπνον», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖται καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν καὶ ἐπιθυμῶν παραστάσεων. Κατὰ τοῦτο οἱ ἐξ αἵματος συγγενεῖς καὶ γενικῶς οἱ ἐλθόντες εἰς συγχρωτισμὸν μετὰ τοῦ νεκροῦ, ἀφοῦ ἐλάμβανον μέρος εἰς καθαρμὸν γινόμενον διὰ θυμιαμάτων καὶ ῥαντισμοῦ, παρεκάθηοντο εἰς συμπόσιον, τὸ ὁποῖον παρετίθετο εἰς μνημόσυνον τοῦ ἐκλιπόντος.

Εἰς τὴν Κύπρον, οἱ παρακολουθήσαντες τὴν κηδεῖαν πρέπει νὰ καθαρθοῦν δι' ὕδατος, τὸ ὁποῖον φέρουν ἐντὸς ὕδριας, τὴν ὁποίαν σπάζουν ἐπάνω εἰς τὸν τάφον. Μετὰ τὴν κηδεῖαν, ἀφοῦ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀποθανόντος, μοιράζεται ἡ παρηγορὰ, δηλ. ἄρτος καὶ τυρὸς ἢ ἐλαίαι, τὰ ὁποῖα δίδουν εἰς τοὺς παρακολουθήσαντας τὴν κηδεῖαν «γὰρ νὰ μακαρίσουν» τὸν νεκρόν.

Μετὰ ταῦτα, εἰς μερικά χωρία, ὁ ἱερεὺς χύνει νερὸ εἰς «ἀρβάλιν» (=κόσκινο τρυπητό, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοῦνται δια γεωργικὰς ἐργασίας), τὸ ὁποῖον κρατεῖ ἀναποδογυρισμένον ἐπάνω ἀπὸ τὴν κλίνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεψύχησεν ὁ νεκρὸς, καὶ τοιοῦτοτρόπως ῥαντίζει πρὸς καθαρμὸν πᾶν ὅτι ἐχρησιμοποίησε κατὰ τὴν ἀσθένειαν του ὁ ἐκλιπών· ἄνευ τοῦτου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμοποιηθῇ τίποτε ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ζώντων.

Κατόπιν παρατίθεται τραπέζι, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ παρακαθῆσουν οἱ στενοὶ συγγενεῖς καὶ οἱ λαβόντες ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν κηδεῖαν. Εἶναι ἐπάναγκες διὰ τοὺς συγγενεῖς νὰ γευθοῦν κάτι καὶ νὰ βάλουν στὸ στόμα τοὺς καὶ ὀλίγον κρασί, διὰ νὰ μακαρίσουν τὸν νεκρόν. Εἰς μερικά μάλιστα χωρία οἱ παρακαθήσαντες εἰς τὸ εἰς τὸ τραπέζι φεύγοντες παίρνουν μαζί τοὺς ὄλα τὰ ἐπιτραπέζια σκεύη, τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποίησαν.

Ἄν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας του ὁ ἐκλιπών, πρὸ πάντων ὅταν εἶναι παιδί, ἐζήτησε κάτι νὰ φάγῃ καὶ δὲν τὸ κατῶρθωσεν, τότε οἱ γονεῖς τοῦ φροντίζουν νὰ τὸ προμηθευθοῦν καὶ νὰ τὸ μοιράσουν εἰς παιδιὰ διὰ νὰ τὸν μακαρίσουν.

Ἐπίσης εἰς κάθε σπιτί πρέπει νὰ πάρουν τὸ νερὸ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ὥραν τῆς κηδεῖας εὐρίσκετο μέσα εἰς τὰς ὕδριας των, καὶ νὰ τὸ χύσουν ἐμπροσθὰ ἀπὸ τὴν ἐξώπορτα, καὶ τοῦτο, διότι θεωρεῖται μiasμένον, ἐπειδὴ, καθὼς πιστεύει ὁ λαὸς, ἐπλυνε μέσα τὸ σπαθὶ του ὁ Χάρως.

ΑΠΑΡΧΑΙ

Εἰς τὴν «Βιβλιοθήκην» τοῦ Ἀπολλοδώρου ἀναφέρεται τὸ ἐξῆς : «ἐτησίων καρπῶν ἐν τῇ χώρᾳ γενομένων, Οἰνύς, θεοῖς πᾶσι θύων τὰς ἀπαρχάς, Ἀρτέμιδος ἐπελάθετο». Εἶναι γνωστὸν καὶ ἐξ ἄλλων πληροφοριῶν (πρβλ. Ἡροδ. I, 92, Θουκ. III, 58, Σοφ. Τραχ 761 κ.λ.) τὸ ἔθιμον τοῦτο, κατὰ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ὡς ἐπιβεβλημένον καθῆκον νὰ προσφέρουν, ὡς θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς, τὰς ἀπαρχάς τῶν ἐτησίων καρπῶν. Κάτι παρόμοιον συμβαίνει καὶ σημερινὸν εἰς τὴν Κύπρον. Οὕτω κάθε οἰκοκυρὰ θεωρεῖ καθῆκόν της νὰ φέρῃ εἰς τὴν Παναγίαν, ἢ εἰς ἄλλον ἰδιαιτέρως τιμώμενον ἅγιον, τὸ πρῶτον τριαντάφυλλον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνοίξῃ ἀπὸ τὴν τριανταφυλιάν της. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ τὰ πρῶτα σταφύλια, τὰ ὁποῖα θὰ ὠριμάσουν, τὰ παίρνουν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Σωτῆρος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καί, ἀφοῦ τὰ εὐλόγησῃ ὁ ἱερεὺς, τὰ μοιράζουν εἰς τὸ ἐκκλησιασμά. Εἶναι κάπως περιεργον ὅτι καὶ τὴν πρῶτην ῥᾶγα, ἢ ὁποῖα θὰ ὠριμάσῃ, τὴν φέρουν καὶ τὴν κυλοῦν μέσα στὸ σπίτι, διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ σπίτι ὅλον καλὰ καὶ ὠριμα σταφύλια.

Γ. Χ. ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ

Κεντάει ὁ Ἀπρίλης ἀνοιξὴ σὲ πράσινο μαντήλι
 μὲ πεταλοῦδες, μὲ νερά, πουλάκια καὶ λουλούδια
 καὶ μ' ἄγουρα, ἀσυλλόγιστα, χρυσοσταξιδεμένα
 ὅσα γιὰ σένα ταίριασα τέτοιο καιρὸ τραγούδια...

Κεντάει ὁ Ἀπρίλης ἀνοιξὴ σὲ πράσινο μαντήλι.
 Βάνει λουλούδια καὶ πουλιά, τ' ἀσήμι μιᾶς βρυσούλας,
 βάνει τ' ἀγέρι τῆς αὐγῆς, τοῦ θυμαριοῦ τὸ μόσκο
 καὶ βάνει γιὰ ἥλιους λαμπεροὺς τὰ μάτια τῆς Δροσοῦλας.

Δὲν ξέρω τί μᾶς ἔφερεν ὁ θλιβερός χειμῶνας
 —χιονόνερο στὰ πέταλα μιᾶς πρῶιμης ἀνεμῶνας—
 μὰ τώρα ποῦρθε ἢ ἀνοιξὴ καὶ πάλι ὀλανθισμένη,
 πές μου μποροῦμε νᾶμαστε ἀκόμα χωρισμένοι ;

Περνᾶν γοργοχελίδονα τρελοκυνηγημένα,
 περνᾶν τ' Ἀπρίλη τὰ σπαρτά, τὰ λούλουδα τοῦ Μᾶη,
 περνᾶει αὐγούλα στὶς κορφές, στὴ θάλασσα μαϊστράλι,
 περνᾶ κ' ἡ ἀγαπημένη μου καὶ μοῦ χαμογελάει...

Ἀπόψε πῶς σ' ἀκαρτερῶ μὲ πυρῶμένο πόθο !
 Δὲν ξέρω τί ἦρθε μέσα μου, δὲν ξέρω τί ἔχει φύγει,
 χοροπηδᾶν στὰ μάτια μου ἄλικη φλόγα οἱ στίχοι,
 νοιώθω τὴ σάρκα μου πολλὴ καὶ τὴν ψυχὴ μου λίγη...

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΝΤΗΣ

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΒΡΟΧΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο.)

‘Ο Γεράσιμος Νοταρᾶς ἦρθε τὴν ἄλλη μέρα κ’ ἐγκαταστάθηκε οἰκογενειακὰ στοὺς Πασσαράδες.

Μόλις ξύπνησα, ἡ Σολωμίνα μοῦ ἔφερε ἓνα μπουκέτο καπουτσίνια.

—«Σᾶς τὰ στέλλει ἡ δεσποινὶς ἀπὸ τοὺς Πασσαράδες. Τᾶφερε μιὰ ἐργάτισα πού ἦρθε ἀπ’ ἐκεῖ.»

—«Καλά!»

—«Κύριε, τὸ πρῶτὶ πού ξύπνησα δὲ βρῆκα τὸ ἄλογο στὴ θέση του.»

—«Δὲν ἔμαθες ποιὸς τὸ πήρε;»

—«Ὅχι, Κύριε.»

Ἡ Σολωμίνα ἦταν πολὺ συλλογισμένη.

Σηκώθηκα, κι ὁ νοῦς μου ἦταν ἀκόμη σκοτισμένος. Μιὰ παράξενη ἀνησυχία τυρρανοῦσε τὰ βᾶθη τῆς ψυχῆς μου. Νόμιζα πὼς κάτι ἀπὸ τίς σκέψεις μου, κάτι ἀπὸ τὰ σχέδια καὶ τὴν ἐργασία μου, ἔμενε κεῖ ἀκρωτηριασμένο κι ἀτελείωτο, καὶ δὲν μποροῦσα τώρα νὰ τὸ συμπληρώσω. Πὼς κάτι οὐσιώδες καὶ ἀπαραίτητο μοῦχε δημιουργήσει φεύγοντας ἓνα δυσαναπλήρωτο κενὸ μὲς τὴν ψυχῆ μου. Κάτι! Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ μαντέψω αὐτὸ τὸ «κάτι.» Καὶ θύμωνα, καὶ μελαγχολοῦσα, χωρὶς οὔτε κ’ ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ καταλαβαίνω γιατί.

Τώρα πού γράφω αὐτά, θυμοῦμαι, ὕστερα ἀπὸ τόσο καιρό, ἓνα παλῆδ συμφοιτητὴ μου. Ἦταν ἀπὸ τὴ νότιο Σερβία, καὶ τὸν ἔλεγαν Βλαδίμηρο.

—«Ξεύρεις,» μοῦ ἔλεγε συχνά, «σήμερα εἶμαι λυπημένος χωρὶς νὰ ξεύρω τὸ γιατί. Σίγουρα ἡ ψυχὴ τῶν δικῶν μου εἶναι μακριά, καὶ δὲ γεμίζει μὲ τὴν παρουσία της τὸ εἶναι μου.»

Τοὺς δικούς του τοὺς εἶχε δολοφονήσει ὄλους ἡ IMRO.¹

Κόντεβε νὰ τελειώσει τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, κ’ ἡ σχολὴ μας διοργάνωσε μιὰν ἐκπαιδευτικὴ ἐκδρομὴ στὴν Ἀττική. Πήγαμε μὲ τὰ πόδια στὸ Τατόι, ἀνεβήκαμε στὴν Πεντέλη, ἐπισκεφθήκαμε τὴν Πάρνηθα. Περπατήσαμε στὸ χιόνι ἀνάμεσα στὰ ἔλατα, περάσαμε τὸ περίπτερο κι ἀνεβήκαμε στὴν κορυφή.

—«Πανᾶ!», ἀκούω τὸ Βλαδίμηρο νὰ μὲ φωνάζει. «Σήμερα εἶμαι τόσο χαρούμενος. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω γιατί...»

Τὸ βράδυ, ὅταν γυρίσαμε στὸ περίπτερο, ὁ Βλαδίμηρος δὲν ἦτανε μαζί μας. Ὑστερα μᾶς τὸν ἔφεραν δυὸ δασοφύλακες ξαπλωμένο σ’ ἓνα φορεῖο, παγωμένο καὶ ἀκίνητο. Οἱ βολβοὶ τῶν ματιῶν

1. Internal Macedonian Revolutionary Organisation.

του εΐχανε πήξει καί τὰ χεῖλη του ἦτανε βαμμένα με ξηρό βαθυκόκινο αἷμα.

— «Τὸν βρήκαμε κάτω στὴ χαράδρα,» μᾶς εἶπαν.

Τὸ κορμί του ἦταν γιομάτο μώλωπες, τὰ πόδια του ἐξαρθρωμένα.

— «Καημένε Βλαδίμηρε! Ἡ ψυχὴ τῶν δικῶν σου κατοίκησε μέσα σου... Γι' αὐτὸ ἦσουνα τόσο χαρούμενος σήμερα...»

Ἦτανε τότε δεκαοχτῶ χρονῶν, κ' εἶχε δυὸ μεγάλα μάτια γιομάτα καλωσύνη.

Πέρασε ἀρκετὴ ὥρα, κι ὁ νοῦς μου ἦταν ἀκόμη ναρκωμένος. Κάτι ἀκαθόριστες ἰδέες, κάτι συγκεχυμένα σχήματα, γλυστροῦσαν ὀλοένα στὸ κεφάλι μου καί φεύγανε πάλι βιαστικά, ἀφήνοντας πίσω τους μιὰ νευρικήν ἀτμόσφαιρα ἀδημονίας καί ταραχῆς. Ἐνωθθα ὅλην αὐτὴ τὴν ἔντονη πνευματικὴ ροὴ νὰ συνωθεῖται μὲς τὰ νεῦρα μου, νὰ χουρχουλίζει μὲς τις φλέβες μου, νὰ φουσκώνει τὰ τριχοειδῆ μου ἀγγεῖα, καί νὰ τυλίγει σὰ σκουριά τὰ κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου μου. Ἡ ζάλη ἀνέβαινε σὰν πυρετός καί μοῦ μεθοῦσε τὸ μυαλό. Δοκίμαζα τώρα ὅλη τὴν κούραση τῆς χθεσινῆς ἐκδρομῆς.

— «Σολωμίνα! Σύρε νὰ πάρεις ἕνα ἐργάτη ἀπὸ τὸ συνεργεῖο καί ν' ἀνεβῆτε μαζὶ στοὺς Πασσαράδες νὰ βοηθήσετε τὴν κυρία Νοταρᾶ. Διαβίβασε τοὺς χαιρετισμούς μου καί πὲς ὅτι σὰς στέλλω ἐγώ».

Πάει κι αὐτό!

Ἐξαφνα μιὰ ἰδέα περνᾶ σὰν ἀστραπὴ ἀπὸ τὸ κεφάλι μου.

— «Σολωμίνα, νὰ μάσεις τὴ βερυκοκιά καί νὰ πάρεις τὰ βερύκοκα στὴ δεσποινίδα.»

Χμ! Τώρα τελευταῖα κοντέβουμε ἐδῶ πάνω νὰ χάσουμε καί τοὺς καλοὺς μας τρόπους.

Παίρνω τὸ μπουκέτο με τὰ καπουτσιῖνα, κ' αἰσθάνομαι τὴ μεγάλη εὐχαρίστηση ποὺ θυμῆθηκα νὰ ἀνταποδώσω τὸ δῶρο τῆς. Δὲ θὰ μὲ πάρει γιὰ ἐντελῶς χωριάτη. Μυρίζω τὸ μπουκέτο κ' ἕνα κύμα δροσιάς χαϊδέβει ὡς τὰ βᾶθη τὴν καρδιά μου. Μπᾶ; Τὰ καπουτσιῖνα εἶναι ὅλα ἄγρια. Πότε νὰ βγῆκε τάχα νὰ τὰ μάζεψε ἡ δεσποινίδα Νοταρᾶ;

Ντύνομαι βιαστικά καί φεύγω γιὰ τὸ συνεργεῖο.

Ἐξῶ ὁ οὐρανὸς εἶναι σκεπασμένος με πηχτὴ καταχνιά. Ὁ ἀέρας σφυρίζει μὲς τὰ πεῦκα καί σηκώνει κάθε τόσο ἀπὸ τὴ γῆς τις ξηρὲς βελόνες καί τὰ χῶματα. Παράξενος καιρὸς! Οἱ σκόνες ἄλλοτε μοῦ χτυποῦν στὸ πρόσωπο, κι ἄλλοτε με τυλίγουν ἀπὸ πίσω. Ὁ ἀνεμὸς γυρίζει διαρκῶς. Δὲν εἶναι ἀπίθανο νὰ βρέξει.

Περνῶ ἀπὸ τὴν ἀποθήκη, κι ἀκούω τὸν Ταρζάν ποὺ κλαίει. Θυμοῦμαι νὰ ρωτήσω γιὰ τὸ Νιζάμη.

— «Μαρίκα!»

Μόλις μ' ἀκούσει ὁ Ταρζάν σταματᾶ τὸ κλάμα του κι ἀρχίζει νὰ γαβγίζει δυνατὰ Ἡ ψυχὴ μου τρέμει σὰν τὸ φυλλοκάλαμο.

— «Μαρίκα!»

Περιμένω λίγην ώρα, κ' ύστερα βλέπω τὴ Σολωμίνα νὰ προβάλλει τὸ κεφάλι τῆς δειλὰ ἀπὸ τὸ παράθυρο.

— «Τί κάμνεις ἐσὺ ἐδῶ;»

— «Ἦρθα νὰ πάρω ἔργατή γιὰ τοὺς Πασσαράδες. Μοῦ εἶπανε ὁμως πὼς πήγανε ἐκεῖ ἀπὸ νωρὶς ἢ Μαρίκα μὲ τὸ Γιάκομο.»

— ...

— «Τί θέλετε νὰ κάμω, Κύριε;»

— «Γύρισε σπίτι, Σολωμίνα.»

— «Καὶ τὰ βερύκοκα;»

— ...

Ὁ Ταρζάν γαβγίζει δυνατὰ. Εἶναι δεμένος μὲ μιὰ λεπτὴ ἀλυσίδα ἔξω ἀπὸ τὸ ἀντίσκηνα. Μόλις μὲ δεῖ τεντῶνει δυνατὰ τὴν ἀλυσίδα του καὶ κουνάει τὴν οὐρά του. Τὸν πλησιάζω καὶ τὸν χαϊδέβω. Ἐκεῖνός σιωπᾷ καὶ τρίβει τὴ ράχη του ἀπάνω μου.

— «Ταρζάν. Χαϊδεμένο παιδί... Ταρζάν.»

Γυρίζω στὸ σταθμὸ καὶ περιμένω πότε νὰ βραδυάσει.

— «Ἄνδρέα, Ἄνδρέα!», ἀκούω τ' ὄνομά μου, σὰ μουσικὴ φωνὴ μέσα στὴ νύχτα.

Βγαίνω στὴν πόρτα. Εἶναι μεσάνυχτα καὶ τὸ σκοτάδι εἶναι πηχτὸ ἀνακατεμένο μὲ ὀμίχλη.

Μέσα στὴ βραδυὴ σιγὴ ἢ Μαρίκα χύνεται στοὺς ὤμους μου καὶ κλαίει σὰν παιδί. Κλαίει σιγαλὰ κι ἀναστενάζει. Ὁ κόρφος τῆς φουσκώνει ἀπαλὰ· τὰ μάγουλά τῆς καίνε τὰ δάκρυα βρέχουνε τὰ μάτια τῆς. Ἡ καρδιά τῆς χτυπᾷ. Τὴν ἀκούω πὺ χτυπᾷ. Νά! Σὰν ἓνα μικρὸ ὄργανέττο, σὰν ἓνα μικρὸ μουσικὸ ὄργανέττο πὺ ξεκουρδίζεται σιγαλὰ.

Δὲν ξέρω γιὰτί βουρκώνουνε τὰ μάτια μου. Δὲν ἔκλαψα ποτὲ στὴ ζωὴ μου. Μ' ἀπόψε π' ἀκούω τὴν καρδιά τῆς Μαρίκας νὰ χτυπᾷ σὰν ἓνα μικρὸ ἔκκρεμὸς πὺ ξεκουρδίζεται, φοβᾶμαι.

«Θεὲ μου!», λέω, «μὴν εἶναι ἡ τύχη μας ὅπως ἢ μοῖρα τῶν ἄθυρμάτων τῶν παιδιῶν; Μήπως μᾶς γέννησεν ἡ ὥρα τῆς ἀνίας τῶν Οὐρανῶν καὶ μᾶς προόρισε γι' ἀσήμαντα παιγνίδια τῆς; Νά, ἔτσι, ὅπως καὶ τώρα, νὰ κλαῖμε διαρκῶς καὶ νὰ γελᾶμε, νὰ κάνουμε τοῦμπες τραγικὲς καὶ κωμικὲς, καὶ τέλος κάποια μέρα τὸ ἐλατήριο νὰ χαλνᾷ, καὶ τὸ ἄθυρμα νὰ ξεκουρδίζεται γιὰ πάντα; Ὅχι, καλὲ Θεέ... Γιατί; Ἄφου ἐδῶ μὲς τὴν ψυχὴ μου νιώθω βαθιὰ νὰ μὲ διαπερνᾷ τὸ σφρίγος τῆς ἀθανασίας σου. Μὲς τὴν καρδιά μου νὰ πάλλεται ἡ ἀγαπὴ τῆς ζωῆς σου. Στὸ σῶμα μου ὄλο ν' ἀκουμπᾷ ἡ ὁμορφιά τῆς δημιουργίας σου, τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, ἡ ἔκφραση τῆς ἀρμονίας τῶν Οὐρανῶν. . Γιατί, καλὲ Θεέ! Ποιὸ νᾶναι τάχα τὸ μεγάλο μυστικὸ;»

— ...

Ἡ Μαρίκα κλαίει σιγαλὰ συγκρατημένα, κ' ἐγὼ τὴν κρατῶ στὴν ἀγκαλιά μου δίχως νὰ μιλῶ.

Μιά θολή σκοτεινιά σκεπάζει πέρα ως πέρα την ατμόσφαιρα. Ο ύγρος σιρόκος φορτώνει τὸ δάσος καταχνιά. Ἀρχίζω νὰ κρυώνω. Παίρνω τὴ Μαρίκα καὶ μπαίνω στὸ σταθμό.

— «Κάτσε, Μαρίκα, ν' ἀνάψουμε φωτιά».

Ψάχνω στὸ τζάκι καὶ βρίσκω τὸ καλάθι μὲ τὰ φρύγανα. Βάζω δυὸ κούτσουρα καὶ προσπαθῶ νὰ τὰ ἀνάψω. Ξεφυσῶ κ' ἕνας μαῦρος καπνὸς κατακλύζει τὸ δωμάτιο.

— «Στάσου», μοῦ λέει.

Ἔρχεται καὶ σκύβει πλαίϊ μου. Φουσκώνει τὰ μάγουλά της καὶ φυσᾷ καὶ μιὰ γαλάζια φλόγα ξεπετάγεται εὐτὺς καὶ σκίζει τὸ σκοτάδι.

Μέ κοιτάζει καὶ γελᾷ. Τὰ μάτια της εἶναι ἄκρυσμα, τὸ πρόσωπό της κατακόκκινο.

— «Εἶσαι καλά ;» μὲ ρωτᾷ. «Φοβόμουνα μήπως ἀρρώστησες. Σὲ ἄφησα ψὲς καὶ περπάτησες μόνος.»

Ἔρχεται κοντὰ μοῦ καὶ κρύβει τὸ πρόσωπό της μὲς τὸν κόρφο μου. Τῆς παίρνω τὰ χέρια καὶ τῆς χαϊδέβω τὰ μαλιά.

— «Μαρίκα, γιατί ἔφυγες χθές ;»

Ἡ Μαρίκα δὲν ἀπαντᾷ. Ἡ φωτιά λίγο-λίγο φουντώνει μὲς τὸ τζάκι, καὶ μιὰ γλυκιά θαλπωρὴ πλημμυρίζει τὸ δωμάτιο. Βλέπω τὰ καπουτσίνια μὲς τὸ βάζο.

— «Δὲν ἔκαμες καλά νὰ πᾶς στοὺς Πασσαράδες.»

— «Μ' ἀφοῦ ὅπωςδήποτε θὰ πῆγαιναν δυὸ ἐργάτες νὰ βοηθήσουν τὴν κυρία Νοταρᾶ ...»

Τὸ εἶπε τόσο μελαγχολικά πού ἡ καρδιά μου πόνεσε.

— «Ναί, Μαρίκα! Μὰ θὰ μπορούσε νὰ πάει κάποιος ἄλλος.»

— «Δὲ θάθελες νὰ πῆγαινες κ' ἐσύ ;»

— «Τί ἰδέα ... Δὲν πρέπει νὰ συλλογίζεσαι αὐτό. Μιὰ οἰκογένεια μεγαλομανῶν φαντασιολήχτων, πού δὲν μᾶς συνδέει τίποτε μαζί τους.»

— «Ἄνδρέα, δὲν ἔχεις δίκαιο. Ἡ Δανάη ἦτανε τόσο καλὴ μαζί μου»...

Μεσολαβοῦν μερικά λεπτὰ σιωπῆς. Ἡ Μαρίκα σηκώνει τὸ πρόσωπό της καὶ μὲ κοιτάζει στὰ μάτια. Τὸ βλέμμα της εἶναι λυπημένο. Τὰ χεῖλιά της τρέμουν ἀπαλά.

Νιώθω ἕνα βαθὺ πόνο νὰ μοῦ σπαράζει τὴν καρδιά. Αἰσθάνομαι τὴ διάθεση νὰ τῆς μιλήσω, νὰ τὴν καθησυχάσω, νὰ τὴ διαβεβαιώσω γιὰ τὴν ἀπέραντην ἀγάπη μου. Τὰ λόγια ἀνεβαίνουν στὴ γλώσσα μου, ἡ ψυχὴ μου πλημμυρίζει ἀπὸ ἀγάπη. Μὰ μὲ κοιτάζει τόσο μελαγχολικά, πού οἱ λέξεις διαλύονται στὸ στόμα μου, καὶ δὲν μπορῶ ν' ἀρθρώσω μιὰ κουβέντα.

Σκύβω καὶ τὴ φιλῶ, κ' ἡ ψυχὴ μου ἀνεβαίνει ὀλάκερη στὰ χεῖλιά μου.

— «Ἦρθα τὸ πρωῖ,» μοῦ λέει, «νὰ σὲ δῶ. Κοίταξα ἀπὸ τὸ παράθυρο, μὰ ἐσύ κοιμόσουσα. Πῆρα τὸ Νιζάμη κ' ἔφυγα χωρὶς νὰ σὲ ξυπνήσω.»

Καθόμαστε πιασμένοι χέρι-χέρι, κ' ἡ ὥρα πετᾷ.

— «Θά πᾶς στοὺς Πασσαράδες αὔριο ;», μὲ ρωτᾶ.

— «Δὲν ξέρω, Μαρίκα.»

Καρφώνει τὰ μάτια τῆς ἀπάνω μου καὶ μὲ κοιτάζει ἐπίμονα στὸ πρόσωπο. Νιώθω τὸ βαθὺ καὶ ἐρευνητικὸ τῆς βλέμμα νὰ μοῦ γυμνώνει ὡς τὰ βάθη τὴν ψυχὴ. Ὑστερα σηκώνεται ἀπότομα στὰ πόδια τῆς, κολλάει τὰ χεῖλη τῆς στὸ στόμα μου, καὶ μὲ καληνυχτίζει.

— «Μαρίκα!», τῆς λέω. «Μὴ φέβγεις. Θά σὲ συνοδεύσω.»

— «Κάνει πολλὴ ὕγρασία καὶ θά κρῦσεις. Δὲ θέλω. Ὅχι! Καληνύχτα.»

— «Καλά! Πάρε αὐτὸ τότε, Μαρίκα.» Τῆς δίδω τὸ μπουκέτο μὲ τὰ καπουτσίνια. «Μοῦ τῷστειλε σήμερα ἡ Δανάη. Σοῦ τὸ χαρίζω...»

Στάθηκε μιὰ στιγμή δισταχτικὴ, ὕστερα πήρε τὰ λουλούδια κ' ἔφυγε βιαστικὰ μέσα στὴ νύχτα.

Μένω πάλι μόνος. Ἡ φωτιὰ χωνεύεται ὀλοένα μὲς τὸ τζάκι καὶ μιὰ λεπτὴ παγωνιά ἀπλώνεται ὀλόγυρα. Ἀνοίγω τὸ παράθυρο καὶ κοιτάζω. Μιὰ χονδρὴ σταλαματιὰ μοῦ ραντίζει τὸ πρόσωπο. Ὑστερα ἄλλη, κι ἄλλη. Ἡ βροχὴ πέφτει ἔξω σιγανή, ἐξακολουθητικὴ, μόνотонη. Ξανακλείω τὰ τζάμια κ' ἐτοιμάζουμαι νὰ πλαγιαίσω.

— «Ἀνδρέα», ἀκούω τὴ Μαρίκα νὰ μὲ φωνάζει ἀπ' τὴν αὐλή.

— «Ἐλα,» τῆς λέω, «Κάτσε δῶ ὅσο νὰ περάσει ἡ μπόρα»

— «Ὅχι! Δὲν ἦρθα γι' αὐτό. Ἀνδρέα... Μοῦ χάρισες τὰ λουλούδια σου... Ἀλήθεια τὸ πιστεῦες πῶς σοῦ τὰ εἶχε στείλει ἡ Δανάη; Ἀνδρέα δὲ θά ξεχάσω αὐτὴ τὴν καλωσύνη σου...»

— «Τί κάθεις καὶ λές, Μαρίκα!»

— «Ἐλα,» μοῦ λέει, «Τὰ καπουτσίνια τὰ μάζεψα τὸ πρωῖ καὶ σοῦ τῷστειλα μὲ μιὰ ἐργάτισσα ἐγώ. Κράτησέ τα, Ἀνδρέα, καληνύχτα...»

Ξεχωρίζω τὰ βήματά τῆς στὸ σκοτάδι. Ὑστερα ἀκούω πάλι τὴ βροχὴ, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ πέφτει μὲς τὴ νύχτα...

(Ἡ συνέχεια στὸ ἐπόμενο.)

ΝΙΚΟΣ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΕΒΔΟΜΟΝ ΕΤΟΣ

Μέσα στη γενική αγωνία και αναστάτωση, τὰ «Κυπριακά Γράμματα» συμπληρώνουν σήμερα ἕξη χρόνια εὐγενῶν πνευματικῶν ἀγώνων και εἰρηνικῶν διεκδικήσεων. Σεινὰ και ἀνεπιτήδευτα, με ἀγάπη και πίστη στὰ ἰδανικά και τις ἀγνές ἐπιδιώξεις τους, ξεκίνησαν σὲ μιὰ ἐποχὴ πού ἡ πλεονεξία και ἡ πολεμική ἀλλοφροσύνη δὲν εἶχαν ἀκόμη τυφλώσει τὸν δημιουργὸν ἄνθρωπο, και ἡ Τέχνη ἐξακολουθοῦσε νὰ στέκει ψηλά στὸ βᾶθρο τοῦ πολιτισμοῦ και τῆς προόδου. Μέσα ἀπὸ τις πρόθυμες σελίδες τους παρήλασαν, κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἕξ αὐτῶν ἐτῶν, οἱ ἀντιπροσωπευτικότερες πνευματικὲς μορφές τοῦ νησιοῦ μας, δίνοντας ἔκφραση και σχῆμα στις ἰδέες τους, τις ἀμνήσεις, τοὺς ἀγνοῦς ὄρατισμοὺς τους. Οἱ στήλες μας ἀνοίχτηκαν πρόθυμα σὲ ὄλους τοὺς εἰλικρινεῖς πνευματικοὺς ἐργάτες τοῦ τόπου μας, ἀγκαλιάσαν, ὅσον ἐπέτρεπαν οἱ ἰδιαιτέρως συνθηκὲς τῆς ζωῆς μας, ὅλα τὰ φιλολογικὰ ἐνδιαφέροντα τῆς ἐποχῆς μας, ἀσχολήθηκαν με τὴν ἰδιαιτέρη ἱστορία και λαογραφία μας, και ἔδωσαν δείγμα τῶν ἠθικῶν και πνευματικῶν ἀξιών και δυναμικότητων τοῦ νησιοῦ μας.

Οἱ νέοι βρῆκαν στὸ περιοδικὸ μας τὸν στοργικὸ καθοδηγητὴ και τὸν εἰλικρινῆ συνεργάτη τους· οἱ παλαιότεροι τὸ ἔκφραστικό τους ὄργανο και τὸν ἐνθουσιώδη παρορμητὴ γιὰ τις καινούργιες ἐξορμήσεις τους· τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ τὸ μέσο γιὰ σιενώτερη ἐπικοινωνία με τοὺς πνευματικούς ἀνθρώπους και τὰ φιλολογικὰ και πολιτιστικὰ προβλήματα τοῦ τόπου μας. Ὁ ἀγῶνας μας ὡστόσο ὑπῆρξε τραχύς και δύσκολος. Γὸ πολὺ κοινὸ ἔδειξε πολὺ μικρὸν ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ φιλολογικὴ κίνηση και δράση τοῦ νησιοῦ μας. Οἱ ἐπίσημες ὀργανώσεις ἐλάχιστα μᾶς ἐβοήθησαν. Οἱ συνθήκες μέσα στις ὁποῖες εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κινηθοῦμε και νὰ δράσουμε, δὲν ἦσαν και πολὺ ἐνθαρρυντικές.

Δὲν εἶναι βέβαια τώρα ἡ κατάλληλη στιγμή νὰ ἀναζητήσουμε τοὺς ὑπευθύνους. Ἐξ ἄλλου εἶναι βέβαιο πὼς ἓνα μεγάλο μέρος τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν κατάντια μας αὐτὴ βαρύνει ἕξ ὀλοκλήρου τὴν τάξη τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ νησιοῦ μας, οἱ ὁποῖοι, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἔχουν τὴν πρωτοβουλία και τὸ προβάδισμα σὲ κάθε σοβαρῆ ἐκδήλωση τοῦ τόπου μας, ἀφήνουν διαρκῶς νὰ τοὺς διαφεύγει κάθε εὐκαιρία, και ἀπὸ πρωτοπόροι και ὁδηγοὶ μεταβάλλονται ὀλοένα σὲ οὐραγοὺς και μοιρολάτρες. Ἐβίξαμε και ἄλλοτε ἀπὸ τὴ στήλη αὐτὴ τὸ σοβαρὸ τοῦτο ζήτημα τῆς ὀργανώσεως και τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν ὑγιῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου μας. Καὶ μολοντὶ ἐγιναν ἀπὸ τότε μερικὲς σπασμωδικὲς προσπάθειες, ἡ γενικὴ ὁμως κατὸσταση ἔμεινε πάλιν ἀμετάβλητη.

Σήμερα, κοντὰ στις δυσκολίες ἐκεῖνες, ἦρθαν νὰ προστεθοῦν και νέα ἐμπόδια. Ὁ πόλεμος, πού μᾶς περισφίγγει ὀλοένα περισσότερο, ἐτίναξε μετὸ φρικώδη ρεαλισμὸ του τὸ θαλερὸ δέντρο τῆς Τέχνης, και κύλησε μετὸ βουρκο τὸ βουλοῦδια του. Οἱ ἄνθρωποι ὁδηγήθηκαν πάλι στὴν ἀλληλοσφαγὴ και τὴν ἐξόντωση, κ' ἔζησαν τὴν ἀγωνία τῶν πιὸ σκοτεινῶν ἡμερῶν τῆς ὑδρογειοῦ. Μιά-μιὰ οἱ ἠθικὲς και πνευματικὲς ἀξίες κατακλύθηκαν ἀπὸ τὰ βᾶθρα τους, και ἐπέπλευσαν πάλιν οἱ καταστροφεῖς και οἱ Βάνδαλοι.

Μέσα στὸ κοσμογονικὸ τοῦτο χάος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ φωτισμένη ἀνθρωπότης περιμένει νὰ ξεπηδήσει μιὰ καλύτερα αὖριον, τὰ «Κυπριακά Γράμματα» ἐξακολουθοῦν νὰ κρατοῦν με ἀφοσίωση και με πείσμα τὸν παλαιὸ προμαχῶνα τους. Ἀπομονωμένα ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο Ἑλληνισμό, στερημένα μιὰς ὁποιασδήποτε σοβαρῆς ἠθικῆς ἢ ὑλικῆς ὑποστηρίξεως, ἀντιμετωπίζουν με θάρρος τις διαφορὲς τεχνικὲς και ὑλικὲς δυσκολίες τους, ὀλιγοστεοῦν τις σελίδες τους, ὑποβιβάζουν εἰς τὸ ἥμισυ τὸν ἐτήσιο ἀριθμὸ τῶν ἐκδόσεών τους, χωρὶς νὰ ἐγκαταλείπουν ὁμως τὸν ἀγῶνα.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἐλευθεροὶ ἄνθρωποι, ἔτσι κι' αὐτὸς, ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ πιστεοῦν στὸν ὕψηλό και ὑπέρτατο προορισμὸ τῆς Τέχνης. Ὅταν

τά σκοτάδια του πολέμου ἄπομακρυνθῶν, καὶ τὰ μᾶτια τῆς κουρασμένης ἀνθρωπότητας ἀνοίξουν στὸ ἄπλετο φῶς τῆς ἀλήθειας, ἡ νέα γενεὰ δὲν μπορεῖ παρά νὰ ξαναγυρίσει εὐλαβικά στὸ βεβηλωμένο βιωμὸ τῆς. Καὶ ἐκεῖ ἀφοῦ καθαρίσει τὸ παλαιὸν ἄγος, θὰ ἀποτίσῃ ἀκόμη μιὰ φορὰ τὸν αἰώνιο φόρο τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς λατρείας τῆς.

Μὲ αὐτὴ τὴ πίστη καὶ αὐτὰ τὰ ἰδανικά, τὰ «Κυπριακὰ Γράμματα» εἰσέρχονται μὲ τὸ σημερινὸ τεῦχος στὸ ἔβδομο ἔτος τῆς ἐκδόσεώς τους, καὶ προσκαλοῦν ἀκόμη μιὰ φορὰ κάθε τίμιο καὶ εὐλικρινῆ ἐργάτη τῶν Μουσῶν νὰ συνεργαστεῖ μαζί τους γιὰ τὴν προαγωγή καὶ τὴ διατήρηση τῶν εὐγενῶν ἐκείνων πνευματικῶν παραδόσεων, ποὺ ἀποτελεσαν πάντοτε τὸ μεγαλύτερο τίτλο τιμῆς τοῦ τόπου μας.

ΝΙΚΟΣ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἔτυχε αὐτὲς τὶς μέρες νὰ διαβάζω τὸ βιβλίο τοῦ κ. Λ. Φιλίππου «Τὰ Ἑλληνικά Γράμματα...» καὶ σὰν εἶδα τὸ κεφάλαιο: «Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων», σκέφτηκα πὼς ἦτανε χρέος μου νὰ δημοσιέψω τὰ λειψάνα τῆς Βυζαντινῆς ἐπίδρασης ἀπάνω στὰ σχολεῖα τῆς Τουρκοκρατίας ποῦτιχε νὰ καταγράψω. Εἶναι δυὸ κομμάτια, ἓνα ἀλφαβητᾶριο ὁμοῖο μὲ ἐκεῖνο ποῦ ἡ Λοιζιάς δημοσίεψε στὴν «Κυπριακὴ Κυψέλη» σελ. 23, καὶ τὰ «Δεκατρία Λόγια» ὅπως λένε τὸ δεύτερο ποίημα, ποῦ σήμερα κατάντησε ἀπλὸ παιδικὸ παίγνιδι, ἐνῶ πρὶν ἀπὸ ἐκατὸ χρόνια χρησιμοποιοῦταν τόσο ἐπίσημα γιὰ τὴ διδασκαλίαν τῶν ἀριθμῶν. Γιὰ παρόμοια ποιήματα στὸ Βυζαντινὸ καὶ νεώτερο Ἑλληνισμὸ ἄς κοιτάξῃ ὁ καθένας στὸ βιβλίο τοῦ κ. Φιλίππου, τόμ. Α', σελ. 350-351, γιὰ νὰ δεῖ τίς παραπομπές ποῦ γίνονται.

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟ

- Α Ἀρχὴ τοῦ κόσμου
Β Βασίλευς τοῦ Ἰσραὴλ

- Γ Γὰρ ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς
Δ Διὰ λόγου θεικοῦ
Ε Ἔρχεται ὁ Κύριος
Ζ Ζητοῦν τον οἱ Ἰουδαῖοι
Η Ἦντα τὸν θέλουσι
Θ Θέλουσι νὰ τὸν σταυρώσουσι
Ι Ἰησοῦς ὁ Κύριος
Κ Καλαμὸν τοῦ δώσαντι
Λ Λαὸς πολὺς τὸν ἔτρεγεν
Μ Μῆνες τὸν ἔτρεχασιν
Ν Νύκταν τὸν ἐφκιάσανσι
Ξ Ξύλον τοῦ ἐδώκασιν
Ο Ὅσος τοῦ ἐπότισαν
Π Πάντα ταῦτα ἔγιναν
Ρ Ρομφαίαν τοῦ ἐμπήξασιν
Σ Σημάδιον τοῦ ἐκάμασιν
Τ Τούτοις ἄφες ἔλεγε
Υ Ὑψηλὰ τὸν ἐσταυρώσαντι
Φ Φωνὴν μεγάλην ἔβαλεν
Χ Χλαυθῶσαν τοῦ ἐφόρεσαν
Ψ Ψαλλοντες οἱ Ἄγγελοι
Ω Ὡ Χριστὸς νενίκηκας.

Σημ.—Υπαγόρευση Χρυσταλλοῦς Παπαν. κόλα, ἀπ' τοῦ Μόρφου, 64 χρ. ποῦ ξερεῖ λιγα γράμματα.

ΤΑ «ΔΕΚΑΤΡΙΑ ΛΟΓΙΑ»

Μιάφ φορὰν τζ' ἓναν τζιαιρόν εἶσθεν ἓναν τσαγκάρην τζ' ἐθέλησεν νὰ ρέξει πέρα. Ἐπῆσε στήμ περσιάν τζ' ἠῦρεν ἔναχ χωρκον. Ἐφκίσεμ μῖσο στράταν ποῦ πάινειμ μακρού. Ἐφτῆσε σ' ἓναν τόπομ μὲ μιὰμ πόρτασ σι(δ)ερένιν. Ἐφάτσησεν τῆς πόρτασ τζι' ἀννοιξεν. Ἦρτεν ἓνας δράκος τζ' ἐπαρακάλεσεν τομ πολλὰ νὰ τον ἀφήκει δεκαπέντε μέρες μὲς στὸ σπίτιν. Ὁ δράκος εἶπεν του: «ἐνὰ πάω ἔξω δέκα γρόνια. Στὰ δέκα γρόνια ἐνάρτω νὰ σ' ἀρωτήσω δεκατρία λόγια.» «Καλόν» λαλεῖ του ὁ τσαγκάρης τζ' ἔφμεν ὁ δράκος. Μιὰν ἡμέραν ἦρτεν ἓνας γέρος στήμ πόρτασ του τζ' ἐπαρακαλεσεν τὸν τσαγκάρην νὰ τον ἀφήκει τζιὰι τζιέϊνον νὰ μείνει κανένα-θκού νύχτες. Ὁ τσαγκάρης ἀφικεν τον. Πασ στὰ μεσάνυχτα ἦρτεν ὁ δράκος τζ' ἐφώναξεν: «Γσαγκάρη, τσαγκάρη, τσαγκάρη.» Ὁ τσαγκάρης ἐτζιοιμάτουν ὑπνοβ βαθύν. Ἐπολοθήτην του ὁ γέρος. Ὁ δράκος λαλεῖ του: «Τωρὰ ἐνὰ σ' ἀρωτήσω τα δεκατρία λόγια.» Ὁ γέρος τζιέϊνος ἦτουν ὁ Γριστός.

1. Ἐνας μόνος Θεός
2. Δύο κέρατα τὸ γίδιν
3. Ἁγία Τριάς
4. Τεσσαρακάντωνος σταυρός
5. Πέντε δαχτυλά το χέριν
ἢ
Πενταδάχτυλος χείρος
6. Ἐξὶ ἄστρα ἐχ' ἡ ὀπλιά
7. Ἐφτὰ πλανήτες τωρανοῦ
8. Ὀχταπόδιον τοῦ γιαιλοῦ
ἢ
Ὀχταπόδιον στογ γιαιλόν

9. Ένια μηνῶν παιδιον
 ἢ
 Ένιασηνήτικον παιδιν
 10. Δέκα τριόκλες γέρονι ὁ ἥλιος
 11. Έντεκα ἔν' οἱ Ἀπόστολοι
 12. Δώδεκα ἔν' οἱ μαθηταί
 13. Δεκατρία τζ' ἔσπασεν

ἢ
 Δεκατριῶν μηνῶν γουροῦνιν.

Σημ.—Υπαγόρευση Χρ. Κυριάκου, 13 χρ., μαθητῆ ἀπὸ τὴν Ἄγ. Εἰρήνην.

Εἶναι πραγματικά πολύ περιεργή ἡ ἱστορία κι' οἱ συνθήκες ὑπὸ τίς ὁποῖες ἀναφέρεται πῶς εἰπωθήκανε τὰ παραπάνω «δεκατρία λόγια». Ὡστόσο, πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν τελευταῖο λόγο, «Δεκατρία τζ' ἔσπασεν», πού φαίνεται πῶς ὁ δράκος πέθανε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τοῦ γέρου, μᾶς θυμίζει τῆ Σφιγγα καὶ τὸν Οἰδίποδα, πού, ὅταν ὁ τελευταῖος ἔλυσε τὸ ἀνθρωποκτόνο τῆς αἰνίγμα, γκρεμίστηκε, ἀδυνατώντας νὰ ζήσει ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπίλυση τοῦ αἰνίγματος τῆς. Καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανο ἡ ἴδια αὐτὴ παράδοση νὰ πάρθηκε ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, πού τῆς ἀλλάξανε τὴν ἐξωτερικὴ μορφή. Ἀφήσανε νὰ ὑπονοηθεῖ πῶς ὁ «τσαγκάρης» ἦτανε δίκαιος ἄνθρωπος καὶ γιὰ νὰ μὴ ἀφανιστεῖ ἀπὸ τὸ δράκο, κατέβηκε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός νὰ τόνε σώσει Πράγμα συνηθισμένο, γιατί οἱ ἀφελεῖς ἐκείνοι ἀνηθισμένοι καθε λῖγο καὶ λιγάκι κατεβαζανε τὸ Θεάνθρωπο στὴ γῆς, μὲ τὴν ἴδια εὐκολία πού μερικοὺς αἰῶνες πῖο μπροστά ἀπ' αὐτοὺς οἱ ἔθνη κοὶ κατεβαζανε τοὺς δικούς τους Θεοὺς ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο.

Μόρφου 1942 Ν. Χ. ΚΟΝΟΜΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ

K. G. Metrebian, «We shall not meet again» (Poems), 1942, Ohanian Press, Larnaca, pp.41.

Ἡ ποιητικὴ αὐτὴ συλλογὴ, ἂν κρίνω πρῶτα ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ κατάληξη τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέα τῆς, δὲν εἶναι γραμμένη ἀπὸ πρόσωπο πού ἡ μητρικὴ του γλῶσσα, εἶναι ἡ ἀγγλική. Μὰ ἡ κατάληξη τοῦ ἐπώνυμου δὲν εἶναι βέβαια τὸ μόνο πού πείθει πῶς ὁ συγγραφέας δὲν εἶναι ἄγγλος Ἄν ἦταν, τοῦλάχιστον, ὅτι τὸ ἐπώ-

νυμο φανερώνει πῶς ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ πού δὲν εἶναι ὁμοῦς; Οὔτε τὸ ἔνα, οὔτε τὸ ἄλλο! Καὶ δὲν εἶμαι καθόλου βέβαιος πού πρέπει ν' ἀποδοθεῖ ἡ ἀποτυχία τοῦ καρποῦ τῆς ἐπιμιξίας τῶν διαθεσῶν, (cross-breeding); ἴσως στὸ ἀκατάλληλο δέντρο τοῦ διαλέχτηκε γιὰ νὰ γίνει τὸ πείραμα τοῦ μολιάσματος. Δυστυχῶς δὲν γνωρίζω τὸ δέντρο στὴν πρωταρχικὴ του κατάσταση. Πάντως ἕνα πρᾶμα εἶναι σίγουρο πῶς ὁ μιζογενὴς καρπὸς δὲν χαρίζει ὡς τὰ τώρα καμιά αὐτοτέλεια στὴν ὄψη, τῆ γεύση, τὴν ὄσμη.

Ἐνθυμίζει πότε τούτη καὶ ποτε ἐκείνη τὴ ρωμαντικὴ διάθεση, πότε σὲ μεγαλύτερη καὶ πότε σὲ μικρότερη ἀναλογία, κι' ἀπῆχει, τώρα, μίαν ὀρισμένη τεχνικὴ, κ' ἔπειτα μίαν ἄλλη μὰ ποτέ κατὶ τὸ καινούργιο, μίαν νεὰ ἀνεξαρτήτῃ ποικιλία. Δὲν ἀποκλείω, ὁμοῦ, τελείως κὶ ἀπολύτως κάποιες, μερικές καὶ πολὺ λίγες ἀναλαμπές προσωπικές, ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκόρπιες, στὰ πολυθιτὰ μέσα ποιήματα—ἀμυδρές ὅμως πάντα. Ἐπειρασμένος ὅπως εἶναι ὁ συγγραφέας ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ σπεῦδει αὐτοστιγμὴ νὰ ρίξει στὸ χαρτί ὄχι τὴν ἐμπνευση τοῦ παρὰ τὴν εὐαρέσκεια του μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ὅποια στιχοτυργία πού δὲν εἶναι καθόλου ποίηση. Μπορεῖ ν' ἀναπλαθεῖ, μὰ δὲν δημιουργεῖ. Δὲν ἔχει ἔτσι γνωρίσει τὴ χαρὰ τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐλευθερίας, τῆ δυναμικότητα τοῦ ἀτόμου; ὅτι μπόρεσαν νὰ καταλάβουν καὶ νὰ καλλιεργήσουν ὅσοι ἀλλόγλωσσοι ἔγραψαν σὲ μίαν γλῶσσα πού δὲν τὴν βύζαξαν ἕνα μὲ τὸ πηγαῖο γάλα τῆς μάνας των. Πρέπει ὁ κ. Metrebian, ἂν ἡ ἐπιθυμία του εἶναι νὰ συνεχίσει, νὰ ξεχάσει τὸ παρελθόν, νὰ γίνει ἀναχωρητῆς στὴν ἔρημο τῆς συλλογῆς καὶ περισυλλογῆς, νὰ γνωρίσει τὴ σιωπῆ, νὰ ἐρευνήσει τὸν ἐσώτερο ἑαυτο του, ν' ἀναζωγονηθεῖ στα ρεῖθρα τῆς δικῆς του ζωῆς καὶ τότε θὰ μπόρεσει νὰ διαλέξει, καὶ τὸ δρόμο του, μὰ καὶ τὴ γλῶσσα του καὶ τὴν ἔκφραση του συγχρόνως.

Ἀμφιβάλλω ἂν θὰ ἐπιμένει τότε νὰ προσυπογράψει τὴν ἀνανέωση τῆς αἴτησης τελευταῖα μερικῶν ξιπασμένων, λιαν νεαρῶν, γιὰ τὴ δημιουργία λογοτεχνικοῦ ἔκφραστικοῦ ὄργανου στον τοπο μας σὲ γλῶσσα ἄλλη ἀπὸ ἐκείνη πού δημιουργεῖ ἀναλόγως ἡ

κατάληξη τοῦ ἐπώνυμου του ἢ τῶν ἐπώνυμων τῶν σὲ *τὴν* εἶτε *ἰδης*, εἶτε *ἐτης*.

Ἡ γνώση τοῦ ἄλφα, βῆτα στὴν ἐκφραστικὴ δυναμικότητα μιᾶς ὀποιασδήποτε γλώσσας, πολὺ λιγώτερο ἀκόμα μιᾶς ξένης γλώσσας, δὲν εἶναι ἀρκετό. Γιατί, ἀλήθεια, ἀπὸ τὴ γλώσσα, τὴν ἐκφραση γνωρίζει κανένας σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἐπιτυχία ἢ τὴν ἀποτυχία στὴ ζωὴ, τὴν ποίηση, τὴ δημιουργία!

ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΣ

Κάλβου: Ἡ Λύρα. Μὲ πρόλογο Γιώργου Σεφέρη. Ἐκδόσεις Νεοαλεξανδρινῶν. 1942 σ. 188

Ὁ Α. Κάλβος κι ὁ Δ. Σολωμὸς μένουν οἱ πρῶτοι καὶ μεγαλύτεροι ὕμνητές τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας, πού ἐμπνευστήκανε ἄμεσα ἀπὸ τὰ μεγάλα γεγονότα τοῦ 1821. Ζακυνθῖνοι κ' οἱ δυό, μορφωμένοι στὴν Ἰταλία, καὶ στὴν ἀρχὴ μὲ λειψὴ γνώση τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, ἀλλὰ μὲ ὀλότελα διαφορετικὴ ψυχρὸσύνθεση καὶ ποιητικὴ, ἔγραψαν ὡστόσο γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ καὶ ἄφησαν ἔξωχο ἔργο. Ἰδιαίτερα ὁ Κάλβος στέκει μοναδικὸς στὰ νεοελληνικὰ γράμματα, ἀπροσπέλαστος γιὰ μίμηση καὶ συνέχεια, κ' ἴσως καὶ γι' αὐτὸ ὄχι μὲ τὴν ὀρθὴ ἐχτίμηση πού τοῦ ταιριάζει.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς γιὰ νὰ μείνει ἄγνωστο τὸ ἔργο τοῦ Κάλβου ὅσο ζοῦσε καὶ πολλὰ χρόνια ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατό του, αἰτία κύρια εἶναι ἡ γλώσσα κ' ἡ στιχουργικὴ του, ὄχι ὅμως λιγώτερο καὶ τὰ νοήματά του. Ἡ γλώσσα του εἶναι μείγμα ἀρχαϊοπρεπῆς καθαρεύουσας καὶ δημοτικῆς, καὶ πολὺ δικαιολογημένα πιστεύουν σήμερα οἱ μελετητὲς τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας πὼς σ' αὐτὸ συνέτελεσε ἢ γιὰ χρόνια παραμονὴ τοῦ Κάλβου μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν καιρὸ πού ἔγραφε τὶς «Ὠδὲς» του. Δὲν ἤξαιρε, λοιπόν, καλὰ τὴ νεοελληνικὴ γλώσσα, κ' ἡ γνώση του γι' αὐτὴ στηριζόταν στίς παιδικῆς ἀναμνήσεις του καὶ στὰ διαβάσματά του, ἰδιαίτερα σὸ γλωσσικὸ κήρυγμα τοῦ Κοραῖ. Ὅταν ὕστερα ἔμεινε στὴν Κέρκυρα 32 χρόνια (1829—1859), πού σίγουρα θὰ γνώρισε καλύτερα τὴ νεοελληνικὴ γλώσσα, τίποτε δὲν ἔγραψε, καὶ δὲν μπορούμε νὰ εἰάσουμε ἄν σχηματίσει

νέες γλωσσικὲς ἰδέες.

Ἡ στιχουργικὴ / του ἐπίσης εἶναι ὀλότελα προσωπικὴ, ὄχι μόνο γιὰτὶ δὲν ἔχει ὀμοιοκαταληξίες, ἀλλὰ προπάντων γιὰτὶ δὲν ἔχει τὰ νεοελληνικὰ μέτρα οὔτε τὴ βάση τῆς νεοελληνικῆς μετρικῆς.

Ἀλλὰ νομίζω πὼς τὰ νοήματα καὶ τὰ θέματα τῶν «Ὠδῶν» του καὶ ὁ τρόπος ἐπεξεργασίας καὶ παρουσίας τῶν (δηλ. ἡ ἐσωτερικὴ, ἡ τεχνικὴ διάρθρωσὴ τους) συντέλεσαν πολὺ νὰ πέσει στὴ λήθη ὁ Κάλβος. Ὁ Κάλβος ἐξυμνεῖ ἀφαιρεμένες ἰδέες: τὴ Δόξα, τὴ Νίκη, τὴ Δικαιοσύνη, τὴν Ἐλευθερία, μὰ προπάντων τὴν Ἀρετὴ στὴ γενικώτερη καὶ ἐλληνικώτερη ἔννοιά της. Τὰ ὕψηλά αὐτὰ θέματα τὰ δουλεύει πάντα μὲ μιὰ αὐστηρὴ λογικὴ συνέπεια, ὥστε ὅποιος πρωτοδιαβάσει ἐπιτόλεια τὶς «Ὠδὲς» τὶς βρῖσκει ψυχρὲς καὶ στεγνές, χωρὶς τὴν ἀνάλαφρη λαμπρότητα καὶ τὸ θερμὸ ἐνθουσιασμὸ πού περιμένει ὁ κοινὸς ἀναγνώστης νὰ συναντήσει στὴν ποίηση. Χρειαῖστηκε νὰ τὸν ἀνακαλύψει τὸ ὀξύτατο κριτικὸ μάτι τοῦ Παλαμά, γιὰ ν' ἀναγνωριστῆ ὁ Κάλβος ὡς ποιητῆς, καὶ νὰ γίνῃ ἀντικείμενο εὐρύτατης ἔρευνας καὶ μελέτης τοῦ ἔργου του, ν' ἀγαπηθῆ μὲ περισκεψὴ καὶ στοχασμὸ, καὶ νὰ φανεῖ ἡ πραγματικὴ ποιητικὴ ἀξία του.

Γιατὶ ὁ Κάλβος εἶναι μεγάλος ποιητῆς. Κανένας δὲν ὕμνησε τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἀρετὴ μὲ τὴ σοβαρότητα, τὸ βάθος καὶ τὴν ποιητικὴ κατάνυξη πού αὐτὸς τὶς ὕμνησε. Τὰ ἀδρὰ νοήματά του παρουσιάζονται ντυμένα μὲ λαμπρὲς εἰκόνες, πού δίνουν τὴν ἐντύπωση κεραυνοῦ καὶ βροντῆς καὶ πραγματικῆς μεγαλοπρέπειας, πού μόνο στὸν Πινδαρο μπορούμε νὰ βροῦμε ἀνάλογες τῶν. Ὑπάρχει βέβαια καὶ πολλὴ πεζολογία, μὰ ποῖος τεχνίτης μένει πάντα ὀδιόπτωτος: Ὁ Κάλβος νιώθει τὸ ἐλληνικὸ πρόβλημα στὴ γενικότητα του, καὶ τὸ φέρνει στίς ρίζες τῆς φυλῆς ἢ τὸ ἀνυψώνει στίς καθαρὲς ἰδέες τῆς ἠθικῆς, πού θέλει νὰ διέπουν τὴ ζωὴ. Κ' ἔτσι, ἐνῶ ἀπὸ τὴ μιὰ δεχνεται ἄκαμπος πατριδολάτρης, σχεδὸν σωβινιστῆς ἐλληνολάτρης, ἀπὸ τὴν ἄλλη θέλει οἱ Ἕλληνες ἐλευθερωμένοι νὰ μὴ χάσουν τὴν καλὴ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου, πού ἔχει ὑπόβαθρό της τὴν ἀρετὴ, γιὰτὶ πιστεύει πὼς ἡ πραγματικὴ «ἐλευθερία εἶναι ἀρετὴ καὶ πράξη».

Με συγκινούν ιδιαίτερα οι δημοκρατικές πεποιθήσεις του, έμπνευσμένες, ίσως, από τις αρχές της γαλλικής επανάστασης :

« Αν όπότεν πεθαιήν
πιοηρός βασιλεύς
εσβήν' ή νόχτα εν' αστρον,
ήθελον μείνει όλλατα
ούράνια φάτα »
(«Εύχαι», στρ. ε')

Τις γενικές αυτές σκέψεις μου τις γέννησε ή τελευταία έκδοση της «Λύρας» του Κάλβου στην «Αλεξανδρεια από τον όμιλο «Νεοαλεξανδρινών», που, με την οικονομική άρωγή του Κύπρου κ. Τζών Πηλαβάκη και την έπιτασία του κ. Τιμου Μαλάνου, φροντίζει για την επανέκδοση του έργου των ποιητών που ύμνησαν την ελληνική έλευθερία. Είναι μια έθνικη και πολιτισμένη εργασία, που τή σημασία της τή νιώθει κάθε Έλληνας στις δύσκολες μέρες που περνά τώρα ό Έλληνισμός.

Τή «Λύρα» του Κάλβου την προλογίζει ό γνωστός ποιητής κ. Γιώργος Σεφέρης, με πολλή ιστορη και κατανόηση και με ποιητική διάθεση. Κάνει την εισηγηση να έκδοθούν όλα τα έργα—καθε είδους—που έγραψε ό Κάλβος, κι όχι μόνο τα γνωστά ποιήματά του, και να γίνει μια πραγματική, διαφωτιστική κ' έξονυχιστική βιογραφία του. Έπιμένει ξεχωριστά στο ζήτημα της γλώσσας και στην ύσσια της ποίησης του Κάλβου, κ' έκθετει την προσωπική του γνώμη για τή σχέση γλώσσας και ποίησης, για τή σημασία της γλώσσας στην ποιητική δημιουργία. Είναι μια πολύ αξιοπροσεχτή εργασία, που γεννά κι ανακινεί πολλά προβλήματα στον αναγνώστη, με τα όποια κι άλλοτε άσχολήθηκε διεξοδικότερα ό κ. Σεφέρης σε ιδιαίτερες μελέτες του στο περιοδικό «Νέα Γράμματα».

ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΗΣΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο Σύλλογος 'Αποφίτων Παγκυπρίου Γυμνασίου παρουσίασε κατά τον 'Απρίλη σε πέντε παραστάσεις το «Πατρικό Σπίτι» του Στ. Δαφνη, και την «Αροαφνούσα» του Κύπριου ποιητή Γλαύκου 'Αλιθέρου.

Στο φιλολογικό διαγωνισμό του 'Αρχιεπισκόπου Κυριλλίου Γ βραβύθηκε το έργο του κ. Κ. Μυριανθοπούλου «Συμβολή της Κυπρου εις την 'Ελληνικήν Έπαναστασιν». Προκηρύχθηκε ό νεος διαγωνισμός με θέμα «Ιστορία της Λευκωσίας».

Ο κ. Κ. Μαγκλιθής άθλοθήσθε με δέκα λίρες τον έησιο λογογραφικό διαγωνισμό της «Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών». Πρώτο θέμα

για το λογογραφικό διαγωνισμό όρίστηκε ή συλλογή λογογραφικού υλικού από την περιοχή της 'Ηπάλους.

— Έπίσης ό κ. Ζήνων Πιερίδης άθλοθήσθε με δέκα λίρες έησιο ιστορικό διαγωνισμό της «Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών». Ο διαγωνισμός αυτός θα γίνεται σ' άνάμνηση του μακαρίτη Λουκή Πιερίδη και τα θέματα θα όρίζονται από τή Βυζαντινή, μουσικωνική και τουρκική έποχή της ιστορίας της Κύπρου.

—Στις 10 του Μαι έγινε στο Στάδιο Λευκωσίας ή Γιορτή των 'Ανεστηριών από τα 'Ανώτερα 'Ελληνικά Εκπαιδευτήρια Λευκωσίας με παρελάσει, χορούς και γυμναστικές επίδειξεις.

—Στις 16 Μαι έγινε στη Μεγάλη αίθουσα του Παγκυπρίου Γυμνασίου Μαθητική Συνορία των μαθητών και μαθητριών του Παγκυπρίου Γυμνασίου με διεύθυνση των μουσικών κ.κ. Φρ. Μικελιδίη και Γιάγκου Μιχαηλίδη. Η συνορία είχε μεγάλη έπιτυχία καλλιτεχνική.

—Στις 28 Μαι ή πρώτη τάξη των μαθητών του Παγκυπρίου Γυμνασίου, με διδασκαλία της φιλολόγου ό. 'Αρτ. Λαμπρού, έδωσε στη Μεγάλη Αίθουσα του Παγκ. Γυμνασίου μιαν ώραία παράσταση με παιδικά δραματάκια και άπαγγελίες.

ΤΥΠΟΣ

Ήραμε τις εφημερίδες: 'Ελευθερία, 'Ανεξαρτητός, Κυπριακός Τυπος, Πάφος, Πάρατηρητής και Χρόνος.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κάλβου: 'Η Λύρα. Με πρόλογο Γιώργου Σεφέρη. 'Εκδόσεις Νεοαλεξανδρινών. 1942, σ. 188. Γ.Δ. 20.

Κύπρου Χρυσάνθη: Σονέττα. Λευκωσία 1942 σ. 14.

Γ. Χειμαρίδης: Έμρασ' έμεις οι εργάτες! Κύπρος 1942 σ. 40. Γρ. 4 1/2.

Πανου Ρούση: Θάρτει μία μέρα! Κύπρος 1942 σ. 15. γρ. 4 1/2.

Τ. 'Ανθία: Από την 'Πολιτεία των νεκρών». σ. 8.

Ξεν. Π. Φαρμακίδης: 'Ιστορία της Λεμεσού. 'Εν Λεμεσού 1942, σ. 64. Σελινία 2.

Π. Ουτήτ Ζέρβας: Το Α.Κ.Ε.Λ. και τα προβλήματα του τοπου. Λεμεσός 1942. 167, σ. 36, γρ. 4 1/2.

Κ. G. Metreball: We shall not meet again (poems), 1942, σ. 41.

Τεύκρου 'Ανθία: 'Απο το «Πουργατόριο». 'Αποσπασματα από την πρώτη έκδοση. Κύπρος 1942, σ. 32. 1/2.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Θ. 'Ενταύθα: Το ποιήμα σας ανακαλεί στη μνήμη γνωστά πρότυπα, το «Καράκι» του Ροε, την «Προσφορά» του Βαφοπούλου, κ.ά. Ποσο όμως άδυνατη ή μίμηση και χωρίς προσωπικό ενδιαφέρον! Τα σιχυορήματα του Γ. Π., που μας έσοκλεισете με τα δικά σας, είναι κακοτεχνές και ψυχρές έρωτολογίες—ίσως γιατί γραφηκαν σε χειμερινούς μήνες.—κ. Κ. Γ. 'Ενταύθα. Τα τραγούδια σας έχουν και αίσθημα και περιεχόμενο, μα τους λείπει άκόμα ή τεχνική επεξεργασία. Πολλοί πλατειασμοί, άδυναμίες έκφραστικής, έλλειψη συνοχής, άδυναμία του συνολο.—κ. Χρ. Λ. Κσθήκα: Οι 'Αποριμές για τον καιρο» μοιάζουν με δόες μας στείλετε πρωτότερα και δημοσιεύσαμε. Βεβαία προέρχονται από άλλη περιοχή, μα δέν προσοθούν πολλά νέα πράματα. Στείλτε μας κάτι διάφορο, πλουσιώτερο και καλύτερο

'Υπεύθυνος ιδιοκτήτης Ν. Ι. Κρανιδιώτης—Κερύνια.

Τύποις: «Νέος Κόσμος» Θεμά Γ. Κυριακίδη, Λευκωσία.

Ἄνακουφίζει τοὺς πόνους καὶ κοιμίζει
ΣΑΚΑΤΕΜΑ
ΟΣΦΥΑΛΓΙΑ

Τὸ πόνον ἀποτελεσματικὸν φάρμακον κατὰ τῶν πόνων τῆς μέσης καὶ ράχης εἶνε τὸ ΣΛΟΑΝΣ. Ἐπαλειφόμενον ἄνευ ἐντριβῆς συντελεῖ εἰς τὴν κυκλοφορίαν νέου αἵματος μέσῳ τῶν πονεμένων μελῶν τοῦ σώματος, ἅτινα θερμαίνει, διαλύει καὶ θερμοκρασίαν ἀφαιρεῖ τοὺς πόνους καὶ ἀνακουφίζει τοὺς μύς. - Ὁ ὕπνος σας ἀποκαθίσταται βαθύς, καὶ ἡσυχός. Δικαίως δὲ ἑξατομμύρια ἀνδρῶπων ἐπικαλοῦσι τὸ Σλόανς Λίμεντ ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ.

Ἐνθυμεῖσθε τὸ **SLOAN'S**

Τὸ παγκοσμίου φήμης ὑγρὸν πρὸς ἐπά-
ληφριν μετὰ χειρὸς ὄμι-
νον ἀπὸ 183 ἔθνη

SLOANS

LINIMENT

